

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 31 maj.

2 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2012/13:35 för tisdagen den 4 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från arbetsmarknadsutskottet.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:446

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:446 Konsumenternas rätt till en tydlig ursprungsmärkning på färdigmatförpackningar
av Pyry Niemi (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 juni 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 24 maj 2013

Landsbygdsdepartementet

Eskil Erlandsson (C)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:449

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:449 Regeringssamverkan med Sverigedemokraterna

av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 27 juni 2013.

Prot. 2012/13:118
7 juni

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 juni 2013
Finansdepartementet
Anders Borg (M)
Enligt uppdrag
Rikard Jermsten
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:455

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:455 Gemensam järnvägsplanering inför Fehmarn Bält-förbindelsen
av Leif Jakobsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 26 juni 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 4 juni 2013
Näringsdepartementet
Catharina Elmsäter-Svärd (M)
Enligt uppdrag
Christina Nyström
Tf. expeditionschef

Interpellation 2012/13:456

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:456 Kostnadsansvaret för förseningar i tågtrafiken

av Leif Jakobsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 26 juni 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 4 juni 2013
Näringsdepartementet
Catharina Elmsäter-Svärd (M)
Enligt uppdrag
Christina Nyström
Tf. expeditionschef

Interpellation 2012/13:468

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:468 Minskat behov av Förbifart Stockholm
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 juni 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 4 juni 2013
Näringsdepartementet
Catharina Elmsäter-Svärd (M)
Enligt uppdrag
Christina Nyström
Tf. expeditionschef

Prot. 2012/13:118
7 juni

Interpellation 2012/13:479

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:479 Höghastighetsbanor med europeisk standard

av Anders Ygeman (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 26 juni 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 4 juni 2013

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Christina Nyström

Tf. expeditionschef

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motion

2012/13: MJ6 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument

KOM(2013) 296 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 30 juli*.

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU10

Socialutskottets betänkanden 2012/13:SoU23 och SoU25

6 § Svar på interpellationerna 2012/13:442 och 444 om långsiktig finansiering av kvinno- och tjejjourer

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kvinno- och tjejjourerna ska kunna fortsätta erbjuda

ett långsiktigt kvalitativt stöd till kvinnor, tjejer och barn som utsatts för mäns våld.

Amineh Kakabaveh har också frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att alla kvinnor som utsätts för mäns våld har fortsatt tillgång till stöd och skydd, oavsett kontakt med socialtjänsten.

Gustav Fridolin har frågat statsministern om han avser att vidta åtgärder så att kvinnojourerna kan garanteras en långsiktig och oberoende finansiering. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Att stärka skyddet för våldsutsatta kvinnor och deras barn är av största vikt. I det arbetet ingår som en viktig del att det finns långsiktiga och stabila ekonomiska villkor för kvinnojourer och tjejjourer. Det är kommunerna som ansvarar för att medborgarna får det stöd och den hjälp de är i behov av. En stor del av socialtjänstens insatser på området utförs av kvinnojourer som då ska få ersättning av socialtjänsten för detta. När kommuner och jourer upprättar avtal för utförande av socialtjänst borgar det för en långsiktig finansiering av denna del av verksamheten. Oavsett vem som är utförare har socialtjänsten ansvar för att arbetet bedrivs med god kvalitet, att ärenden följs upp och att arbetet är långsiktigt hållbart.

Statligt stöd till kvinnojourer sker på olika sätt, både direkt och indirekt och både till kvinnojourernas ideella verksamhet och för att kvalitetsutveckla insatser beslutade inom socialtjänsten men som kvinnojourerna utför. Varje år satsas 109 miljoner kronor i utvecklingsmedel för att kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete med stöd och hjälp till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld samt våldsutövare. Medlen är långsiktiga och fördelas numera av Socialstyrelsen, både till kommunerna och till ideella föreningar. Detta innebär att även lokala jourer kan ansöka om medel direkt till Socialstyrelsen. En del av medlen används också till att skapa en nationell och regional stödstruktur i syfte att bidra till ett mer långsiktigt metodutvecklingsarbete på området. Regeringen stöder också ideella organisationer som bedriver frivilligt arbete bland annat i syfte att motverka våld mot kvinnor via förordningen om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området. Varje år fördelas totalt ca 76 miljoner kronor, varav en del alltså fördelas till ideell verksamhet för att motverka våld mot kvinnor. Sedan 2007 har denna förordning förstärkts med 10 miljoner per år, vilket är särskilt öronmärkta medel för just frivilligt arbete i syfte att motverka våld mot kvinnor.

Regeringen har även tillsatt en samordnare mot våld i nära relationer i vars uppdrag det ingår att, med beaktande av kommunernas ansvar på området, särskilt överväga hur kvinnojourers och andra berörda ideella organisationers verksamhet kan förstärkas. Uppdraget ska slutredovisas den 30 juni 2014. Regeringen har dessutom aviserat att man kommer att återkomma till riksdagen under året med förslag för att stärka landets kvinnojourer.

Anf. 2 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet Maria Larsson, för svaret!

Detta har alltså hänt: I statsministerns jultal 2011 aviserades kraftfulla åtgärder för att stödja alla dem som i Sverige hjälper kvinnor och tjejer som utsätts för mäns våld. Detta var ett tal som applåderades långt utanför de moderata och alliansstyrda leden. Även vi i Miljöpartiet berömde

Fredrik Reinfeldt för detta jultal. Jag personligen sade att det var skönt att man kommit till denna tunga insikt, som också bör leda till politisk handling. Vår jämställdhetspolitiska talesperson Gunvor G Ericson och tidigare språkröret Peter Eriksson gjorde tydliga markeringar av att vi nu äntligen vet att det kommer att ske förbättringar på landets kvinno- och tjejjourer.

Det här är löften som förpliktar. Men utvecklingen sedan dess har inneburit att vi har sett kvinnojourer som behövt lägga ned, att vi har sett kvinno- och tjejjourer som kraftigt behövt dra ned på sin verksamhet och att man har behövt använda mer tid till att ansöka om medel och mindre tid till att använda medlen till det viktiga arbete man utför.

Det handlar framför allt om två regelförändringar, som något beskrevs i statsrådets svar. Den ena innebär att kvinnojourerna för att få del av den större delen av medlen måste samarbeta nära med socialtjänsterna. Den andra delen av verksamheten på kvinnojourerna kan inte söka medel utifrån detta. Det blir ett styrande av civilsamhället.

Samarbete är såklart gott när det kan komma till. Det är bra när kvinnojourer får vara med och kvalitetssäkra och ibland höja kvaliteten på socialtjänstens insatser. Det är bra när socialtjänst och kvinnojourer tillsammans kan hjälpa våldsutsatta kvinnor. Men när medlen fördelas på ett sådant sätt att det blir omöjligt för den som inte för stunden har samarbete med sin socialtjänst att söka medel uppstår såklart problem.

Det andra problemet är att medlen inte utdelas långsiktigt. Den andra delen, den andra potten, av det statliga stödet är utformad på ett sådant sätt att man måste söka för en ganska kort tid. Man har inte tillgång till medlen under en längre tid, och man måste därför söka om år från år. Kvinnojourverksamheten betraktas som ett projektarbete, men det är tyvärr inget projektarbete att hjälpa kvinnor och tjejer som utsätts för mäns våld. Det är ett arbete som måste utföras långsiktigt och ständigt finnas på plats över hela landet för alla kvinnor och tjejer som utsätts för det.

Det var på grund av detta som jag ställde en interpellation till statsministern. Statsministern har valt att lämna den vidare. Tillåt mig att få fört till protokollet att jag beklagar att statsministern inte använder interpellationsinstrumentet för att svara på frågor utifrån de utfästelser som statsministern själv har gjort, till exempel i ett jultal. Interpellationsinstrumentet är det verktyg som vi i riksdagen har för att ställa den typen av frågor och få en längre debatt än vad vi kan ha vid torsdagens frågestund.

Statsministern har överlämnat ansvaret för att svara på interpellationen till statsrådet Maria Larsson, och hon klargör slutligen i sitt svar att regeringen aviserar att man kommer att återkomma under året med förslag för att stärka landets kvinnojourer.

Låt mig därför avsluta med ett par frågor för att få ett förtydligande: Innebär detta att man både kommer att se över regelverket, som har de problem som jag redovisat, och stärka stödet finansiellt genom ökade anslag? Kommer man att fokusera på det ena eller det andra, eller kommer vi att få se båda förändringarna föreslås från regeringen?

Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Jag skulle vilja tacka statsrådet Maria Larsson för svaret och redogörelsen. Jag vill också poängtera att det som framgick av redogörelsen om kvinnojourerna i Sverige är väl bekant. Jag saknar emellertid ett tydligt svar på hur man säkerställer kvinnojourernas ekonomiska situation i framtiden.

Föregående talare har helt riktigt pekat på de brister som i dag råder. I en interpellation från vänsterledaren Jonas Sjöstedt för några månader sedan togs frågan om kvinnojourer upp. Enligt Roks, Riksorganisationen för kvinno- och tjejjourer, har utvecklingen tyvärr lett till att vissa kvinnojourer redan har lagts ned. Detta sker i en situation där vi vet att tjejer och kvinnor dagligen utsätts för olika former av mäns våld.

Detta är väldigt sorgligt, speciellt när statsministern i sitt tal lovade att förstärka kvinnojourernas resurser. Nu är det helt det motsatta.

Det är jättebra att man försöker arbeta mer utvecklande inom kommunerna. Jag är själv socialarbetare och vet att socialarbetarnas roll är en helt annan än en kvinnostödjares eller systerstödjares. Det är två helt olika roller. I så fall skulle man bidra med samma ekonomiska resurser. Menar man att tjejjourer och kvinnor som stöder kvinnor också utför ett socialt arbete borde det kosta för samhället att anställa även dem. Om man likställer dem med socialarbetare måste man också se till att de får samma lön och samma utbildning, men så är inte fallet i dag. Den spetskompetens som kvinnorna på kvinnojourer och tjejjourer har är inget som socialarbetarna har. Som socialarbetare är man myndighetsutövare. Det är en helt annan sak.

Därför är det viktigt att inte blanda ihop dessa båda roller. I så fall skulle hela synen på mäns våld förändras. Det handlar inte bara om klass. Det är inte bara de som är aktuella hos socialtjänsten som är utsatta för mäns våld. De finns i alla klasser. Det är också jätteviktigt att se till att inte klientifiera de kvinnor som inte har sociala problem. De har inte ekonomiska problem. Deras enda problem är könsmaktsordningen, och på grund av den är de utsatta för våld.

Jag tycker att det är sorgligt och allvarligt att man ser på detta problem som en socialtjänstproblematik och att man placerar kvinnojourer och socialtjänst i samma fack. Det är ett jättebra stöd som socialtjänsten ger, men den spetskompetens som kvinnojourerna har finns inte hos socialarbetaren. De har inte ens tid och möjlighet att ta sig an detta.

Därför behövs en förändring. Kvinnojourerna ska inte behöva komma till kommunerna och söka pengar.

Anf. 4 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Låt oss först klara ut några saker. För det första är det så att regeringen fattar kollektiva beslut. Det är alltid det statsråd som har ansvaret för frågeställningen i en interpellation som också besvarar interpellationen. Skulle vi frånga det skulle det bli en mycket märklig ordning där vi inte skulle veta vem som skulle ta hand om vilken interpellation. Detta är det gängse sättet att hantera interpellationer, och det tror jag att Gustav Fridolin är väl medveten om. Även om man naturligtvis kan välja vem man vill adressera interpellationerna till sker ett internt arbete med att fördela dem efter sakinnehåll. Den interpellation vi nu debatterar är inget undantag, utan så gör vi alltid, och regeringen fattar som sagt kol-

lektiva beslut där vi alla står ansvariga, men det är det statsråd som har ansvar för sakfrågan som hanterar interpellationen.

För det andra vill jag gärna återkomma till att det via socialtjänstlagen är kommunerna som har ett huvudansvar för att alla medborgare i kommunen ska få de råd, det stöd och den hjälp som behövs när man befinner sig i en utsatt situation. Det är vad socialtjänstlagen stadgar. Socialtjänstlagen är en bred ramlag. Det innebär att man måste fylla den med ett innehåll som motsvarar medborgarnas behov. Den stadgar inte exakt hur man ska göra för att åstadkomma stöd, hjälp och behov, men vi försöker naturligtvis stödja kommunerna i ett metodutvecklingsarbete eftersom vi ser stora olikheter mellan landets kommuner.

Vi ser det som en statlig, viktig uppgift för regeringen. Detta har varit ett prioriterat område för oss och är det fortsatt. Vi har avsatt väldigt mycket resurser på ett utvecklingsarbete på det här området under våra regeringsår, och det tror jag också att ni kan se när ni går tillbaka och tittar på vad som är gjort.

Sedan julen 2011 har det skett ytterligare saker i form av resursförstärkningar, att vi har tillsatt en samordnare för våld i nära relationer och att vi har genomfört en kartläggning genom Socialstyrelsen, som ger oss ett kunskapsunderlag om hur situationen ser ut i kommunerna. Det har vi inte haft innan. Att ha kunskap är jätteviktigt för att sedan kunna gå vidare och fatta beslut. Jag är övertygad om att de olikheter som har uppenbarats ger oss en bra grund för att se att kommuner som har gått före och skrivit avtal också har ett stabilare förhållande.

Så mycket historielärare som Gustav Fridolin är finns det ändå lite tveksamheter när det gäller hur ni uppfattar att bidragsgivningen går till. Jag skulle vilja förtydliga. Det är komplicerat, för kvinnojourerna har både en ideell verksamhet som de bedriver utifrån ett eget intresse och en egen värdegrund, och så ska det vara, men de utför i stor utsträckning uppgifter åt socialtjänsten, och för det ska de naturligtvis ha socialtjänstens uppbackning och också ersättning. Därför tror jag att det är en viktig fråga att få till stånd avtal i alla kommuner.

Kartläggningen visar att det finns kvinnojoursverksamhet som varje kommun i landet har antingen i sin egen kommunala ram eller i en grannkommun som man hänvisar till. För min del tycker jag att båda delarna är acceptabla. Det viktiga är inte att det ligger i den egna kommunen men att varje kommun känner ett ansvar för problematiken och i bästa fall också har ett avtal med en kvinnojour som har i uppgift att ta emot den egna kommunens kvinnor.

När det gäller bidragen finns det både ett statsbidrag och särskilda utvecklingsmedel. Jag ska återkomma i mitt nästa inlägg och förtydliga lite på det området.

Anf. 5 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet och Amineh Kakabaveh!

Civilsamhället är just civilt. Det är själva poängen med att bygga upp ett samhälle där ideella krafter, föreningsliv och människor som vill hjälpa och stödja sin nästa får möjlighet och goda förutsättningar att göra detta.

Socialtjänsten gör, när de får goda förutsättningar, ett oerhört viktigt arbete för våldsutsatta kvinnor. Kvinnojourerna gör, när de får rätt förutsättningar, ett väldigt viktigt arbete för våldsutsatta kvinnor.

När man kan få till samarbete genom att kvinnojourerna utför en del av socialtjänstuppdraget och genom att avtal fungerar är det såklart bra och viktigt.

Men när samarbete inte finns kan man inte för den sakens skull säga att kvinnojourernas arbete är mindre viktigt eller att socialtjänstens arbete är mindre kvalitativt.

Det finns ofta skäl till att avtalet inte kommer på plats eller skäl till att man väljer att organisera arbetet på ett annat sätt. Därför är det olyckligt med de regelförändringar som har inneburit att det har blivit svårare för kvinnojourer att få del av medel i de fall då de inte har ett fungerande avtal med eller uppdrag från socialtjänsten.

Det är två viktiga arbeten. Båda måste få goda förutsättningar att göras.

Maria Larsson hänvisar till behovet av kunskap. Det är stort på det här området. Det är bra att vi får en kunskapsöversyn, att vi vet hur det ser ut i olika delar av landet.

Men till den kunskap som vi faktiskt har hör att kvinnor och tjejer som i dag söker hjälp hos kvinnojourerna – ibland har de blivit hänvisade dit från socialtjänsten i betydelsen att det är en kvinnojour som de kan vända sig till – tvingas möta ett nekande därför att kvinnojourerna som de kommer till inte har de resurser som behövs.

Till kunskapen hör att vi lider brist på jourboenden. Till kunskapen hör att i varje fall en kvinnojour nyligen har lagts ned och att flera har varit hotade.

Den kunskapen har vi i dag. Det är bakgrunden till att de här interpellationerna har ställts. Vi ser att det ser ut så. Kvinnojourernas verksamhet är hotad. Kvinnor och tjejer som söker stöd från kvinnojourerna nekas stöd för att kvinnojourer saknar resurser.

Därför kvarstår min fråga. Statsrådet kommer till riksdagen och aviserar att man under året kommer att komma till riksdagen med förslag för att stärka landets kvinnojourer, som det uttrycktes i interpellationssvaret. Kommer de förslagen att innehålla både regelförändringar när det gäller hur stödet fördelas till kvinnojourer och anslagsförstärkningar?

Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Jag skulle vilja poängtera att det är viktigt med metodutveckling. Jag tror att både socialtjänsten och den ideella verksamheten gör det.

Kvinnojourerna har en historia på 35 år när det gäller till exempel arbetet med mäns våld mot kvinnor. Sedan 1995 har tjejjourerna också stöd via chatt, telefonsamtal och andra samtal. De vet vad de gör. Jag tycker att det är orimliga krav som ställs på kvinnostödjarna genom att man helt enkelt ställer samma krav där bara för att vi har socialtjänstlagen som reglerar detta arbete.

Regeringen har säkerligen gjort den regelförändringen i all välmening, men det har gett negativ påverkan. Vi ser att kvinnojourer stänger sina verksamheter inom kommunerna. Det var inte meningen, eller hur?

Meningen är att det i varje kommun ska finnas boende för de kvinnor som har skyddad identitet, så att de kan stanna i sin egen kommun.

Men så är inte fallet nu. Tyvärr har det blivit negativt. Jag hoppas att man har gjort denna regelförändring i all välmening, men stödet har blivit sämre eller helt uteblivit. Då är det en allvarlig situation.

Vill regeringen verkligen rätta till detta? Ska vi vänta i ett år, tills en rapport kommer? Detta är ett allvarligt problem, enligt Världshälsoorganisationen. WHO menar att ett av de största hälsoproblemen för kvinnor i världen tyvärr är mäns våld mot kvinnor. Det har vi insett länge.

Med den insikten hoppas jag att Maria Larsson och regeringen skyndsamt ska se till att man helt enkelt kommer till rätta med detta. Ännu fler kvinnojourer ska inte behöva stänga sin verksamhet, för då blir det väldigt kostsamt för både samhället och individerna.

Det är, som sagt, korrekt att många kvinnojourer samarbetar med socialtjänsten. Så är det i många fall där det finns barn med och där familjen är aktuell hos socialtjänsten. Men det finns tusentals kvinnor som inte har någon kontakt med socialtjänsten. Och det är inte heller meningen. Det skulle vara förödande för socialtjänstens arbete om det var alla kvinnor, barn och ungdomar som är utsatta för hedersrelaterat våld, till exempel. Det skulle vara väldigt kostsamt för samhället. Och inte ens socialtjänsten skulle klara av det. Därför finns det all anledning att göra detta.

Jag undrar om regeringen vill satsa på kvinnojourerna, enligt det man har lovat. Eller ska man vänta på den här utredningen?

Anf. 7 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Att leva sig in i en situation där man är hotad till liv och lem i en närstående relation är nog väldigt svårt för den som inte har varit i en sådan situation. Därför är kvinnojourerna en mycket viktig verksamhet.

Jag skulle, fru talman, vilja strukturera detta lite.

Vilka är det som har ansvar för kvinnojourerna? I första hand är det, som debattörerna har varit inne på, frivilligorganisationer. Det är en otroligt viktig del.

Sedan har vi socialtjänsten. Det är en annan del. Vi har regeringen. Socialtjänsten ligger under – jag ska återkomma till det – kommunfullmäktige. Det är viktigt att komma ihåg det. Vi är flera som har varit kommunalpolitiker och vet hur ringa den här frågan diskuteras och bara blir till en post i fullmäktiges budgetanslag.

Jag skulle vilja säga att en grupp som vi inte har nämnt alls kanske är den allra viktigaste i sammanhanget. Det är de som brukar kallas påtryckare.

Det finns många påtryckargrupper, inte minst ute i kommunerna. Det kan vara idrottsklubbar och andra klubbar som vill ha anslag och är skickliga på att föra fram sina krav.

Kvinnjourerna tar vi stort ansvar för, vill jag säga, i riksdagen och så vidare. Men de har en svag ställning ute i kommunerna. De är ingen riktig kraft där. Och min huvudpoäng i detta är egentligen att de också får en väldigt svag ställning när kommunfullmäktige ska ta ställning till hur mycket resurser man är beredd att satsa på kvinnojourerna.

Det blir nästan alltid bara en post i fullmäktige, på en särskild rad. I kommunstyrelser och så vidare blir detta tyvärr ofta en prutpost. Man tar inte hänsyn till de verkliga behoven, utan man tänker nästan alltid: Vad har vi råd med? Då är det inte behovet som står i förgrunden.

Jag tror att detta är särskilt allvarligt med tanke på att skyddat boende ofta behövs. Där har vi långt kvar. Jag har varit på en del kvinnojourer där man har efterlyst just skyddat boende. Man har väldigt dåliga resurser, inte minst när det gäller att ta hand om de akuta hoten.

Detta är en stor fråga. Jag begär inte att statsrådet eller interpellanterna ska ha ett färdigt svar. Men jag tycker att det är viktigt att man uppmärksammar att det skyddade boendet är ett stort problem för många kvinnojourer, ideella eller via socialtjänsten. Man vet inte var man ska placera dem över natten.

Jag skulle i anslutning till frågan om hur den långsiktiga finansieringen sker vilja säga att jag tycker att det är bra att det här utreds till den 30 juni 2014. Men enligt mitt sätt att se är, av de här grupperna, fullmäktigeförsamlingarna den nyckelgrupp som behöver mer stimulans när det gäller att se till de verkliga behoven. Eftersom det här våldet inte känner några kommungränser tror jag för min del att om det funnits en ordning där man fick ett riktat statligt stimulansbidrag beroende på hur mycket pengar man anslår i kommunfullmäktige så skulle det vara en stimulans. Om det sedan ska vara 50–50, 60–40 eller 70–30 kan diskuteras. Jag tror dock att det behövs någon stimulans för att öka den kommunala medfinansieringen av kvinnojourerna.

Anf. 8 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Så sent som i måndags besökte jag tillsammans med jämställdhetsministern Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala. Även där har dessa frågor om kvinnojourer, hedersvåld och mäns våld mot kvinnor och så vidare uppmärksammats. Det stora problemet, förutom det som Gustav Fridolin, Amineh Kakabaveh och även Gunnar Andrén tar upp, är att det saknas bostäder och mycket annat när det är dags för dem som har placerats i skyddade boenden att ta plats i samhället igen.

Jag tror att detta inte bara är en fråga för regeringen. Regeringen har gjort mycket. Jag vet att det statliga stödet har tiodubblats från 2006 till 2013. Men det är inte där skon klämmer. Precis som Gunnar Andrén också tar upp när det gäller den kommunala delen av själva ansvaret tror jag att det behövs ett samarbete över partigränserna. Vi måste alla tillsammans jobba för de här frågorna. Det är oerhört viktiga frågor som vi tyvärr många gånger inte har haft fokus på.

Nu är det upp till regeringen och statsrådet att vidta ytterligare åtgärder för att stärka de allra svagaste grupperna i samhället.

Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Tack för det stora engagemang som visas för denna viktiga fråga i kammaren här och nu! Låt mig säga att jag bara kan hålla med om mycket som sagts från talarstolen om kvinnojourernas viktiga betydelse i sammanhanget men också om att det ibland marginaliseras i en fullmäktigedebatt till att bli en icke-fråga. Där har alla vi som är kommunpolitiker och har varit kommunpolitiker ett ansvar att se till att

bära deras röster som kanske inte har en ingång i de beslutande församlingarna.

Till fullmäktigeförsamlingen i min lilla hemkommun tog vi kvinnojourern och lät dem berätta i samband med ett fullmäktigesammanträde för att öka kunskapen. Jag tror att det finns en bristande kunskap om mäns våld mot kvinnor, hur utbrett detta samhällsfenomen fortfarande är och hur stort vårt ansvar är att via socialtjänsten faktiskt bekämpa det. Regeringen kan göra en del. Vi kan ta fram lagstiftning, och vi kan framför allt stimulera forskning och metodutveckling och förse alla de aktörer som finns på området med bra metoder som vi vet är framgångsrika och kan vara till hjälp för kvinnorna och inte minst deras barn.

Här återstår väldigt mycket att göra. Regeringen har gjort en enormt stor satsning på det här området, men vi är långt ifrån framme – låt mig säga det. Vi är bara i början av den här resan, men när vi ska ta vidare steg är det otroligt viktigt att vi har kunskapsunderlag att besluta utifrån. Därför måste man ha respekt för och avvakta det kartläggningsarbete som Carin Götblad som regeringens samordnare nu gör och som kommer att resultera i ett antal förslag framöver. Hennes uppdrag går ju ut på att titta på hur ytterligare stöd till kommunerna och frivilligorganisationerna kan se ut.

Jag kan inte se någonting annat än att båda parter fortsatt måste bära ansvaret, och ju närmare vi kan samarbeta med varandra desto bättre kan det vara för kvinnorna och för deras barn. Därför förväntar jag mig mycket av Carin Götblads arbete, och därför är det inte heller möjligt att i dag säga vad regeringen kommer att lägga fram för förslag. Vi har aviserat att vi naturligtvis kommer att lyssna på vår samordnare. Vi kommer att ta det som utgångspunkt för ytterligare förslag. I dag finns det dock ingen möjlighet att gå in på det, och det tror jag att ni har stor förståelse för.

Civilsamhället har en enormt stor betydelse, och jag ser det alltmer. Vi kan ta fram hur mycket lagstiftning som helst, men tas det inte om hand vare sig av myndigheter eller av andra med insikten om att samhället är mycket starkare än staten, då kommer vi ingenstans. De som bär samhället är inte i första hand staten, utan det är alla de här civilorganisationerna, de som har örat mot marken, de som lyssnar av behov mycket tidigare. Ofta är det de som identifierar nya trender i samhället och gör en omvärldsanalys som vi i ett senare skede kan göra och då komma in med stöd och hjälp för att stötta upp organisationerna.

Så har kvinnojourerna vuxit fram. De har sett ett behov som staten och kommunerna inte sett från början. Därför är jag så ofantligt glad över att den här regeringen faktiskt har uppvärderat det civila samhället. Vi har skrivit en överenskommelse. Vi har lagt in 10,9 miljarder i stöd till civilsamhällets organisationer, och utgångspunkten är naturligtvis att vi vet att vi inte får ett gott och tryggt samhälle om vi inte har många människors delaktighet i att ta ansvar, inte bara för sig själva utan också för andra.

När det gäller bidragsgivning hör jag att ni tycker att det har skett en negativ förändring. Förändringen av statsbidraget, eller egentligen de särskilda utvecklingsmedlen, och möjligheten att kunna söka direkt var på organisationernas egen begäran. Ni säger att någonting annat har skett

med det under tidens gång, och det är naturligtvis sådant som jag hoppas kunna få en kartläggning av.

Anf. 10 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack statsrådet och tack alla som har deltagit i debatten! Låt mig till varje ord instämma i Maria Larssons hyllning av alla människor som ställer upp både för andra och för varandra genom de insatser som görs i det svenska folkrörelse- och föreningslivet och civilsamhället.

Det är just på grund av det som vi oroas så när vi ser kvinnojourer som tvingas säga upp sina lokaler, lämna och lägga ned och när vi hör kvinnojourer berätta om känslan av att behöva neka en kvinna eller en tjej som behöver stöd det stöd hon behöver. Det kan vara för att man saknar tillgång till det som behövs – ett jourboende eller boende efter jourboendet – eller för att man helt enkelt inte ens har resurserna att gå vidare när kvinnan knackar på dörren.

Det är det som kvinno- och tjejjourerna nu vittnar om. Det är där denna del av civilsamhället till stor del står.

Jag förstår att vi inte kommer att få svar på vilka regler som kommer fram, men jag skulle ändå vilja komma med en vädjan till regeringen. Visst har det varit engagemang i den här debatten, men det är ändå ingenting mot det engagemang som finns på kvinnojourerna runt om i landet där människor faktiskt ställer upp för sina medmänniskor. Försvåra inte det engagemanget genom regelförändringar som gör att man tvingas in i en byråkratisk ram där man ständigt får ägna sig åt att söka projektmedel för någonting som inte är projekt utan stadigvarande verksamhet som måste finnas där för att ställa upp för människor. Se till att regler om till exempel samarbete inte får de konsekvenser som det har fått, det vill säga att man inte får del av medlen när samarbetet inte finns där. Det finns kvinnor i dag som söker sig till kvinnojourerna just därför att de inte är en del av socialtjänsten eller staten. Det måste vi värna om.

Anf. 11 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Tack Maria Larsson, Gustav Fridolin och allesammans! Det är en jätteviktig debatt. Vi har fått de här signalerna från kvinnojourerna, från deras ledning och från de kvinnor som dagligen jobbar med att stödja våldsutsatta. De tycker att det är helt obegripligt att ställa samma krav på tjejjourer och kvinnojourer som på socialtjänsten, och detta regelverk har tyvärr haft negativa konsekvenser för flera jourer.

Därför kvarstår frågan: Hur gör man nu? Det är klart att vi förstår att det finns en samordnare, vilket är väldigt viktigt. Regeringen har tillsatt Carin Götblad, och det finns många förväntningar på detta, men jag tror inte att den utredningen tillsattes just för att detta regelverk har förändrats. Det finns jättemycket annat man måste utreda när det gäller mäns våld mot kvinnor, hur stödet kommer fram och hur man ska göra för att förebygga. Det är viktiga frågor, men för att man också ska kunna tillgodogöra sig samordnarens arbete behövs faktiskt den ekonomiska finansiering som säkerställer och garanterar ett kvalitativt arbete.

Det är på väg att hotas nu därför att man lägger ned kvinnojourer. De är oroliga. Jag har tagit emot gråtande kvinnor som jobbar med detta. De säger: Vad ska vi göra, Amine? Vi är inte socialtjänst och inte heller

socialarbetare. Vi har erfarenhet av att stödja och vi samverkar, men vi behöver stöd.

Jag hoppas att man ser till att finansieringen garanteras.

Anf. 12 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Det är oerhört viktigt med långsiktighet när det gäller finansiering av kvinnojourerna. Jag tror att statsrådet nu helt enkelt har sagt att hon kommer att göra vad hon och regeringen kan för att man på så sätt ska åstadkomma förbättringar för den grupp i samhället som är utsatt.

Samtidigt har regeringen satsat på det civila samhället. Det är oerhört viktigt. Långsiktighet i finansieringen är en viktig fråga, men det är en del av mycket annat som måste fungera. Det gäller ju samordning med socialtjänsten. Det gäller samordning på bostadsområdet. Det gäller samordning bland grupperna i det civila samhället. Den här frågan är egentligen mycket komplex. Det är långt ifrån att vi kan hitta en lösning redan i dag, men låt oss förstärka de förbättringar som har gjorts under de senare åren och rätta till de brister som finns.

Anf. 13 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Återigen: Kommunerna är huvudansvariga för att medborgarna får sina behov tillgodosedda. Jag har inte hört någon av er säga att staten borde ta över den här verksamheten helt och hållet. Men när ni talar om finansiering låter det nästan så ändå.

Låt mig då tydliggöra en gång till att kommunerna måste ta sitt ansvar. De har beskattningsrätt. Från statens sida bidrar vi till att stärka både kommunernas och kvinnojourernas arbete. Men en total statlig finansiering av kvinnojourerna uppfattar jag inte att ni har efterlyst, bara så att vi klarar ut det.

Det staten bidrar med, där vi har ökat våra insatser, handlar om ett statsbidrag som går direkt till ideella organisationer. Det är öronmärkta pengar till kvinnojourerna. De har ökat med 10 miljoner kronor per år sedan 2007. De fördelas via jämställdhetsanslaget. Där kan kvinnojourerna söka pengar direkt.

Därtill har vi de särskilda utvecklingsmedlen på 109 miljoner kronor som vi också har ökat i storlek. Dessa har kommunerna tidigare sökt därför att de har huvudansvaret. Sedan har de fördelat vidare, i många fall till kvinnojourer. Där har vi fått önskemål från kvinnojourerna om att de har velat kunna söka direkt. Det har vi efterkommit med en regelförändring. Därför kan de i dag söka en del av de här pengarna direkt från Socialstyrelsen, som är den som fördelar medlen.

Nu säger ni att den här regelförändringen inte har varit av godo. Då får vi naturligtvis titta på det. Det var från början ett önskemål från kvinnojourerna själva att kunna ha det på det här viset.

Dessutom finns det medel som länsstyrelserna fördelar till samordning av kvinnofrid, till hedersrelaterat våld och så vidare. Brottsofferjourerna har också pengar som delvis går till kvinnojoursverksamhet.

Den kartläggning som jag har fått i handen, och som var väldigt informativ, ställer barnen i centrum. 2 700 barn är medföljande till en kvinnojour. Jag bekymrar mig en hel del över de barn som under lång tid

vistas på kvinnojourer och vad som händer med deras skolgång. Det är också ett problem som vi måste ta oss an, tillika våldet mot kvinnor.

Tack så mycket för en bra debatt! Vi är många som är engagerade i de här frågorna, och vi vill ha samma engagemang ute i kommunerna också.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2012/13:396 om avräkningar från biståndet

Anf. 14 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Bodil Ceballos har frågat mig om avräkningar från biståndet till följd av den ökade flyktingströmmen till Sverige. Bodil Ceballos har frågat vilka planerade insatser inom biståndet som, som en konsekvens av avräkningarna, inte kommer att kunna genomföras om förslaget blir verklighet samt om avtal kommer att brytas och i sådana fall vilka avtal som kommer att brytas samt vilka konsekvenser det kommer att få. Bodil Ceballos har även frågat hur avräkningarna har bedömts i förhållande till de centrala perspektiven i svensk politik för global utveckling, PGU, det vill säga om fattiga människors rättigheter och perspektiv har beaktats. Vidare frågar Bodil Ceballos mig om jag avser att återkomma till riksdagen med en utförlig förklaring avseende på vilket sätt jag säkerställer att den schablonmässiga avräkningen för flyktingmottagande överensstämmer med faktisk kostnad samt, slutligen, om jag avser att återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur avräkningarna överensstämmer med PGU.

Sverige har av tradition varit en stor humanitär aktör och avsatt resurser för att möta humanitära behov och bistå människor som utsätts för förföljelse och förtryck. Regeringen anser att det är vår moraliska skyldighet att hjälpa flyktingar oavsett var i världen de befinner sig.

Att kostnaderna för flyktingmottagandet i Sverige avräknas från biståndsramen är ingenting nytt, och det ligger helt i linje med OECD-Dacs riktlinjer. En grundläggande del i den svenska flyktingpolitiken är en rättssäker ordning, bland annat i enlighet med FN:s flyktingkonvention, för att pröva asylansökningar och ge skydd åt dem som behöver det. Bakgrunden till ökade flyktingkostnader är bland annat den fruktansvärda situationen i Syrien, men även läget i Afghanistan och Somalia.

De ökade kostnaderna måste finansieras på ett ansvarsfullt sätt. Regeringen sänker därför nivåerna för kärnstöd till multilaterala organisationer. På detta vis bryts inga ingångna avtal och Sidas planeringsförutsättningar fredas under det pågående budgetåret. Detta har också kommunicerats till de berörda organisationerna.

Om Sverige sänker ett kärnbidrag kan detta påverka organisationernas verksamhet, men det är svårt att säga precis på vilket sätt eftersom det är just kärnstöd och inte öronmärkt stöd som minskar. Exakt hur svenska medel används förhandlas i organens styrelser, där Sverige eftersträvar effektivitet, transparens och tydligare fokus på konkreta resultat. Det kan emellertid nämnas att Sverige tillhör en av de största givarna av kärnstöd till de aktuella multilaterala organisationerna trots denna ned-

skärning. Regeringen har valt att i detta fall behandla alla organisationer lika, det vill säga inga undantag och ingen särbehandling.

Antalet asylsökande varierar i hög grad från ett år till nästa och påverkas i hög utsträckning av faktorer som är mycket svåra att förutse. Migrationsverkets senaste prognos visade att ca 54 000 personer kommer att söka asyl i Sverige under 2013. Det är en ökning med 13 000 asylsökande, drygt 30 procent, om man jämför med prognosen under sommaren 2012, när statsbudgeten för 2013 lades fram. Eftersom det är en prognos kan de exakta kostnaderna för den ökade flyktingströmmen under 2013 fastställas först efter budgetårets slut. Att regeringen använder schablonbelopp vid beräkning av kostnaderna för flyktingar beror på att vi inte i förväg exakt kan fastställa kostnaderna för varje flykting som kommer hit. Regeringen redogör årligen i budgetpropositionen för hur de så kallade avräkningarna inom migrationsområdet beräknas.

Sveriges politik för global utveckling, PGU, handlar om en samstämmig syn på utveckling där regeringens alla politikområden ska bidra och där biståndet utgör en komponent. Biståndet ska utgå ifrån och komma den fattiga människan till del. Det är också det centrala perspektivet inom PGU. Avräkningarna från biståndet, med anledning av den ökade flyktingströmmen, är en del av den svenska politiken och ligger helt i linje med OECD-Dacs riktlinjer. Sverige för en human och solidarisk flyktingpolitik, och de människor som flyr till Sverige och söker asyl på grund av krig eller krigsliknande situationer, förföljelse eller förtryck ska få en rättssäker prövning enligt gällande regelverk. Det är på basis av detta berättigat att biståndet täcker upp de kostnader det medför. Regeringen återkommer till riksdagen i kommande PGU-skrivelse och debatt. Därtill vill jag nämna, vilket också riksdagen tidigare har fått information om, att en extern utvärdering kommer att göras där vi ser över Regeringskansliets arbetsformer och styrningen av politiken för global utveckling.

Anf. 15 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Enligt OECD-Dacs praxis är det accepterat att räkna en viss del av flyktingmottagandet som bistånd, men att avräkna så mycket som Sverige gör innebär att Migrationsverket är Sveriges i särklass största mottagare av svenskt bistånd. Det innebär också att Migrationsverket får mer än våra tio största biståndsländer tillsammans.

Sverige tillhör de länder som gör störst avdrag enligt OECD. Sveriges avdrag från biståndet var högre än något land 2011 och större än 16 länder tillsammans. Med 2013 års tilläggsbudget där ytterligare avräkningar om 709 miljoner kronor görs når kostnaderna för asylmottagandet i Sverige dryga 5 miljarder 2013. Det är 13,5 procent av biståndsbudgeten. Snittet bland de övriga givarländerna ligger på 2,5 procent.

Det är inte rimligt att Sverige avviker så från övriga länder. Miljöpartiet kan inte acceptera att regeringen ställer två eftersatta områden mot varandra. Vi har råd med både en human migrationspolitik och en stark bistånds- och utvecklingspolitik.

Fru talman! När man läser UNHCR:s definition av vem som är flykting ser vi att det är den person som har fått flyktingstatus. Innan dess är man asylsökande. Dacregelverket talar om flyktingar, men Sverige räk-

nar en schablon för alla asylsökande och gör avräkningar för både asylsökande och flyktingar.

Att alla OECD-länder gör olika uttolkningar av regelverket är förstås ett problem, men några räknar bara dem som har fått flyktingstatus, andra räknar dem som söker asyl, och vissa, bland annat Sverige, räknar alla. Om vi bara skulle räkna de asylsökande som slutligen beviljas skydd i Sverige skulle summan minska betydligt, ännu mer om vi bara räknar tiden efter det att asylansökan beviljats, vilket enligt mitt sätt att tolka Dacreglerna torde vara det korrekta eftersom det talar om flyktingar, inget annat.

Om vi ändå räknar in alla i asylsystemet som i slutändan får asyl i biståndet betyder det en minskning med 66 procent. Då skulle alltså avräkningen hamna på 1,8 miljarder, eller 4,7 procent, i stället för dagens 5,2 miljarder, som är 13,5 procent. Dessutom skulle ett sådant beslut påverka handläggningstiderna i uträkningen. En bifallen asylansökan tar kortare tid att handlägga än en avslagen eftersom de flesta överklagar sina beslut. Summan skulle alltså bli ännu lägre än så, och då skulle vi närma oss de övriga OECD-länderna.

Om Sverige hade följt Storbritanniens och Tysklands linje att bara räkna tiden fram till beslut hade kostnaden blivit 2 miljarder, eller 5,2 procent. En tredje parameter är schablonkostnaden per dygn som multipliceras med antal flyktingar och dagar i processen. Därför vill jag också veta på vilket sätt eventuellt överskott inom budgetområdet återförs till biståndet eller vart det tar vägen. Jag fick inget riktigt svar på frågan. Ministern kanske kan utveckla det i sitt nästa inlägg.

Jag har tidigare jämfört siffror för kostnader för mat och logi i migrationsbudgeten med avräkningarna. Det visade sig då att vi betalade 90 procent av flyktingmottagandet i Sverige med biståndsmedel, men för årets budget ser det snarare ut som om vi betalar 100 procent av flyktingmottagandet i Sverige med biståndsmedel. Annat än kost och logi är inte i enlighet med Dacregelverket. Integrationskostnader, påtvingat återvändande etcetera kan inte räknas som bistånd.

Nu är OECD på väg att precisera sina regler. Det är bra. Men som det ser ut i dag tillhör Sverige de länder som räknar av mest proportionerligt sett. Sveriges avdrag i dag är 13,5 procent. Om vi bara skulle räkna flyktingar som får stanna blir det 4,7 procent, om vi bara skulle räkna tiden fram till asylbeslut blir det 5,2 procent och om vi bara skulle räkna flyktingar som får stanna och tiden fram till asylbeslutet blir det 2,4 procent. Snittet i OECD är alltså 2,5 procent.

Anf. 16 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack för interpellationen! Det kommer tyvärr att bli mycket siffror, är jag rädd för, och det beror på hur man räknar.

Det jag vill berätta för Bodil Ceballos och riksdagen är att förra året, 2012, avräknade vi ett belopp från biståndsramen om 10,8 procent. Det som är inrapporterat som ODA till OECD-Dac är 10,9 procent. Vi är alltså inte uppe i de 13 procenten.

Sverige har varit oerhört mån om att följa OECD-Dacs regelverk till punkt och pricka – just för att vi vill upprätthålla legitimiteten för enprocentnivån. Vi vill också fortsätta att ha möjligheten att ha ett generöst flykting- och asylmottagande av hög kvalitet på ett rättssäkert sätt där

även Miljöpartiet bidrar till att så är fallet. Det innebär att de ungefär 400 miljoner kronorna som avräknas för Migrationsverket innefattar kostnader för bland annat lokaler, dagersättningar, hälso- och sjukvård samt utbildning.

Vi har en hög ambition. Men i jämförelse med de länder som Bodil Ceballos nu väljer att ta upp tar vi per capita emot många flyktingar. Vi ser nu också en dramatisk ökning, inte minst från Syrien. Siffrorna talar tyvärr sitt tydliga språk och säger mycket om hur det ser ut i landet i dag. Förra året var det totalt sett ungefär 7 700 personer. Bara hitintills i år räknar vi med drygt 11 800. Det är en dramatisk ökning som gör att riksdagen nu har fått behandla en vårändringsbudget där prognosen för flyktingmottagandet har skrivits upp eftersom vi är uppe på siffror som vi inte har haft på många år.

Om man ser över tiden gör den schablonmässiga avräkningen från biståndet att biståndet ungefärligt täcker sju tiondelar av de beräknade kostnader Migrationsverket har. Med detta sätt att räkna betalar biståndet alltså inte hela Migrationsverkets mottagande. För att täcka de övriga kostnaderna sker en schablonmässig avräkning från biståndet. Detta gör vi mycket för att för att för det första upprätthålla respekten för enprocentnivån och för det andra för att kunna se till att vi inte hittar ekonomiska skäl för att inte fullfölja vårt solidariska ansvar när människor söker sig till Sverige för att få skydd undan krig, konflikter och förtryck.

När andra länder nu nämns, till exempel Frankrike, är det viktigt att diskutera dessa frågor. Hur hög andel av deras bni är bistånd? The United Kingdom, Storbritannien, strävar under premiärminister David Camerons ledning efter att komma upp till 0,7 procent av bni. Det tycker jag är hedervärt. Sverige ligger uppe på 1,0 procent. Vi använder OECD-Dac-regelverket fullt ut just för att kunna behålla respekten och legitimiteten för biståndet.

Då får vi också – det medger jag – ta denna så kallade urholkningsdebatt eftersom ungefär 10 procent av biståndsbudgeten, i detta fall, avräknas för just ett generöst och rättssäkert flyktingmottagande. Jag tycker att det är rätt och rimligt utifrån de regler som OECD-Dac har lagt upp och som vi i så fall kan gå in och börja ändra på. Jag trodde också att vi i den här kammaren var helt överens om att det är rimligt att Sverige ska upprätthålla enprocentnivån som gör att vi kan ha en långsiktig trovärdighet. Men då måste vi också vara överens om spelreglerna.

Anf. 17 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Det kommer naturligtvis en följdfråga på det här. Vart tar mellanskillnaden vägen, om vi trodde att vi skulle ha 10,8 procent men rapporterade 10,9 till OECD-Dac, och det som var avsatt i biståndsbudgeten egentligen var mer än det? Går den tillbaka till biståndet, eller går den bara tillbaka till statsbudgeten som sådan?

En stor grupp som kom hit för ett antal år sedan var romer från Serbien. Jag vet inte exakt hur det ser ut i dag. Romer från Serbien var då den näst största asylgruppen. De stannade i genomsnitt 55 dagar i asylsystemet. Men schablonen är på många fler dagar, vilket innebär att det måste bli ett glapp någonstans i beräkningen – och alla pengar har naturligtvis inte gått åt.

Svar på
interpellationer

Man kan använda biståndsmedel för dem som kommer från länder som är klassade som biståndsländer enligt Dacregelverket. Då gäller det att ha koll på det för att inte räkna andra som inte kommer från de länderna.

När jag tittar på Migrationsverkets budget för kostnader för boende, mat och sådana saker är summan i princip densamma som den vi tar från biståndet.

Jag tittade alldeles nyss i årets budget, innan jag kom hit. Med tilläggsbudgeten är vi uppe i ca 100 procent eller kanske till och med mer som vi avsätter för flyktingmottagande i Sverige. Då kommer alltihop, 100 procent, från biståndet i så fall. Migrationsverket får ju inte använda sig av andra kostnader. Det som är Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden och sådana saker går förstås inte från biståndet. Men det som är flyktingmottagning verkar i huvudsak komma från biståndet.

Låt oss se på det här historiskt. Staffan Landin skriver så här på sin blogg: Den stora ökningen av kostnader brukar tillskrivas det ökade antalet flyktingar. Det stämmer förvisso att fler människor söker asyl i dag än år 2000. Men summan som regeringen tar från biståndet har ökat dubbelt så mycket som antalet flyktingar. Kurvorna följdes åt fram till 2006. Sedan har kopplingen mellan antalet flyktingar och summan som tas ifrån biståndet försvunnit. Det var tre gånger fler asylsökningar 2013 än 2000, medan summan som tas från biståndet är sex gånger högre.

Någonting har alltså hänt. Under den tid som vi i Miljöpartiet var stödparti till Socialdemokraterna gick vi med på att en viss del av biståndet fick gå till asylmottagande i Sverige. Men sedan har det eskalerat så till den milda grad att det inte längre är rimligt. Det är inte rimligt att vi avviker så mycket från övriga länder. Att Frankrike och andra länder inte kommer upp i 0,7 procent är beklagligt, men det är ingenting som påverkar våra beslut i Sveriges riksdag. Vi har sagt att vi ska ha 1 procent av bni till bistånd, och vi har sagt att vi ska ha en generös flyktingpolitik. Vi har råd med båda delarna.

Jag skulle vilja att ministern utvecklade lite anledningen till den här stora skillnaden. Det gäller inte bara avräkningar för flyktingmottagning. Vi räknar också in klimatsatsningar, och det inom biståndsbudgeten. Det lägger vi inte i avräkningen, utan det är innanför.

Anf. 18 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Det är många frågor, men jag tycker att vi ska uppehålla oss vid avräkningarna från biståndet vad gäller flyktingmottagandet och den dramatiska ökning av flyktingar som Sverige och regeringen har att hantera under det här året. Vi har i vårbudgeten, som nu hanteras i finansutskottet, gjort en prognosjustering med ytterligare 709 miljoner kronor. Det är mycket pengar, det dras av biståndsbudgeten och det är bra att vi debatterar och granskar det.

Jag kan bara upprepa att vi rapporterar till Dac det faktiska utfallet av hur många flyktingar vi har tagit emot, och vi rapporterar helt i enlighet med reglerna. Därför avviker det vi lämnar in till Dac en aning ibland från vad som är prognostiserat att avräknas. Hur utfallet av Sveriges bistånd har varit under åren varit beror på många olika faktorer – hur bni har förändrats, hur vi har rapporterat in och så vidare. Här sker inte en exakt justering eftersom vi i Sverige är måna om att upprätthålla nivån

och rapportera enligt Dac-regelverket. Sedan jämför man det uppnådda med det som fastställs i budgeten, 1,0 procent. Men i och med att vi vill rapportera det exakta utfallet och de faktiska kostnaderna, såsom Dac vill ha det beräknat, får vi avvikelser, givet att vi använder oss av en prognos. Det viktiga för mig att säkerställa över tid är att vi inte överbetalar till Migrationsverket.

Från 2006 till 2012 var den faktiska kostnaden för flyktingmottagandet i Sverige 2,2 miljarder kronor högre än vad som är avräknats från biståndet. Det är därför jag säger att biståndet schablonmässigt kanske upptar sju åtta tiondelar av den totala kostnaden för det första året flyktingen befinner sig i Sverige. Vi vill ha en modell där man upprätthåller gemensamma principer som syftar till att den fattige förtryckte flyktingen ska ha möjligheter att söka skydd och få ett värdigt mottagande i Sverige. Det kan hända att kostnaderna per dygn har ökat enligt den Landinska beräkningen, men det kanske beror på att vi verkligen vill säkerställa att kvaliteten på lokalerna ökar, liksom på hälso- och sjukvården och kommunernas mottagande. Dagersättningen kan man ha många synpunkter på, men jag ska inte säga mer om det. Det är mycket kostnader. Varje flykting kostar pengar varje dag.

Jag är stolt över att vi har ett starkt humanitärt engagemang och att jag har ansvar för att fördela pengar för att hjälpa länder i närområdet till krisregionen. Vi pratar här i Sverige om kanske 15 000–20 000 flyktingar från Syrien. Det är ingenting mot vad man har i Libanon och Jordanien. Jag har ansvaret att se till att vi följer flyktingtragedierna över hela världen. De som kommer hit ska tas emot på ett bra sätt, och det kostar pengar. Det är rimligt att det ingår, tycker jag, i biståndsbudgeten. Var skulle det annars vara, och vilka skulle annars behöva ta hand om det här?

Anf. 19 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Vi är helt överens om att vi ska ta emot den stora mängd flyktingar som kommer, självklart. Sedan har vi en annan bild av var pengarna ska tas. Vi menar att de inte ska tas från biståndsbudgeten. Det finns andra delar i statsbudgeten där vi kan hämta de medel som behövs för att ha det goda mottagande av flyktingar som vi ändå har i Sverige.

Ett annat sätt är att inte vara så strikt i bedömningen utan låta fler få stanna. Det innebär att handläggningstiden för flyktingärendena kommer att kortas och människor kan komma in i samhället snabbare. Det finns många sätt att minska kostnaderna.

Statsbudgeten är en sak som regeringen sköter. Vi har en annan budget som vi lägger fram varje år och där vi tar tillbaka en del av de pengar som regeringen lägger på flyktingmottagningen. Vi menar att det inte är rimligt med så stora skillnader i förhållande till andra länder.

Vi får skämmas att vi tar så mycket som 13,5 procent av vårt bistånd för att betala flyktingmottagningen i Sverige. Vi är ett av världens rikaste länder, och självklart har vi råd att betala för flyktingmottagandet här hemma utan att det ska drabba de allra fattigaste i världen. Om vi lägger pengar på att försöka förebygga konflikter och om vi lägger pengar för att motarbeta krig långt i förväg skulle pengarna kunna ge så himla mycket mer. Det handlar om miljarder kronor, inte miljoner, som vi brukar skicka till olika krigshärdar. Jag tror att det är 250 miljoner plus

75 miljoner i humanitärt bistånd till Syrien. Det är en bagatell i sammanhanget med tanke på vad det kostar när flyktingar kommer hit. Vi kanske ska lägga ned mycket mer pengar på att förebygga konflikter så att människor slipper lämna sina länder på grund av krig och konflikter.

Anf. 20 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack för interpellationen! Vi är ett av världens rikaste länder. Ja, vi är ett av de länder i världen som ger mest i bistånd både per capita och i procent av vår bruttonationalinkomst. Ja, vi är ett av de länder i världen som tar emot flest flyktingar. Just vad gäller Syrien är vi, förutom grannländerna, ett av de mest generösa. Detta får konsekvenser i biståndsbudgeten.

Förra årets utfall av flyktingkostnader utöver biståndsramen var nästan 360 miljoner kronor. I år tror jag att det kommer att bli ännu mer. De pengar som Miljöpartiet påstår sig avsätta i sin egen budget för att täcka kostnaderna är inte i närheten av detta, om jag räknar rätt. Det är oerhört svårt att se att ni i er budget har pengar för det ni anklagar mig för att inte ha. 360 miljoner kronor förra året är utfallet för det som togs någon annanstans ifrån. I år kommer det antagligen att bli mer.

Jag hoppas att vi kan upprätthålla respekten för enprocentsnivån, att vi fullföljer OECD:s sätt att räkna och att vi har ordning och reda i biståndet och gemensamt ser till att vi finansierar ett värdigt mottagande för flyktingar varhelst i världen de befinner sig. Det är en enastående utmaning, och jag är glad om vi fortsatt kan ha stöd för det här i kammaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2012/13:397 om utfasning av biståndsländer

Anf. 21 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Bodil Ceballos har frågat mig hur jag tänker agera gentemot Sidas budgetunderlag med förslag om utfasning av biståndet till Latinamerika och rörande anpassningen av biståndspolitik till Sveriges politik för global utveckling, PGU. Bodil Ceballos har också frågat hur jag, vid ett eventuellt besked om att fasa ut biståndet till Latinamerika, avser säkerställa freds- och försoningsprocessen, främjandet av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i Latinamerika samt hur jag avser att bygga de framtida relationerna med länder som kan komma att fasas ut. Jag kommer i svaret inte att föregripa den analys som för närvarande sker av Sidas budgetunderlag.

Låt mig inledningsvis hänvisa till svaret på Hans Lindes interpellation den 12 april om det långsiktiga utvecklingssamarbetet med Latinamerika. Regeringen har inte gjort några nya överväganden sedan det svaret lämnades.

Frågorna som ställs föranleds av att Sida i sitt budgetunderlag till regeringen har presenterat ett scenario som omfattar en utfasning av det bilaterala biståndet till Bolivia, Colombia, Guatemala och Irak.

Regeringen fattar beslut om med vilka samarbetsländer Sverige ska bedriva bilateralt bistånd. Sidas budgetunderlag är nu i sin helhet föremål för analys inom Regeringskansliet inför framtagandet av nästa års budget.

Många av Latinamerikas länder har över lag haft en positiv utveckling och god ekonomisk tillväxt som har bidragit till minskad fattigdom. De demokratiska styrelseskicken har utvecklats i en huvudsakligen positiv riktning. I dag leds länderna på den amerikanska kontinenten av folkvalda presidenter och regeringar, med Kuba som enda undantag.

På delar av kontinenten har emellertid många år av inbördeskrig lämnat efter sig samhällen med djupa sociala splittringar och svaga institutioner, och fattigdom är fortfarande ett stort problem. Våld och organiserad brottslighet utgör nya hot och påfrestningar. Kränkningar av mänskliga rättigheter begås fortfarande, och de demokratiska systemen är på sina håll sköra.

En viktig aspekt av regeringens biståndspolitik är att den genomgående, oavsett land eller region, ska sträva efter att det svenska biståndet ska upprätthålla en hög grad av effektivitet och god kvalitet samt fylla en strategisk roll.

Sveriges politik för global utveckling, PGU, innehåller den så kallade samstämmighetspolitiken för utveckling, som innebär att alla politikområden ska bidra till målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Hinder mot utveckling inom de olika politikområdena ska identifieras och minimeras. Biståndet är ett av dessa politikområden. Genom Sveriges relationer med Latinamerika inom handel, miljö och forskning bidrar regeringen, också vid sidan av det svenska biståndet, med ett utvecklingsperspektiv.

Såväl Utrikesdepartementet som Sida har i Stockholm och genom våra ambassader i mottagarländer en löpande dialog med ett stort antal svenska frivilligorganisationer. Dessa är engagerade i biståndet till Latinamerika, inte minst som biståndsaktörer. Regeringen har redan genomfört konsultationer med flera relevanta aktörer för att inför kommande beslutsprocesser få ett bredare beslutsunderlag för det svenska biståndets framtida roll i Latinamerika.

Anf. 22 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag börjar med att tacka för svaret. Vi närmar oss den dag då regeringen måste fatta beslut inför budgeten i höst, och vi har hittills inte fått några signaler om att ministern och regeringen planerar att säga nej till den föreslagna utfasningen av biståndet till medelinkomstländerna Colombia, Guatemala, Bolivia och Irak.

Det är ett förslag som enligt Sidas generaldirektör är ett svar på de signaler regeringen gett i tidigare budgetar, nämligen att fasa ut bistånd utifrån en tanke om medelinkomstländer och volymer.

Budgeten är i slutänden allianspartiernas gemensamma syn på vad biståndet ska användas till som sedan ska omvandlas till praktisk politik av myndighetens ledning. Konsekvensen av tidigare budget skulle i så fall vara utfasning av nämnda länder.

Vilka konsekvenser förslaget får för människorna i dessa länder berörs inte i underlaget. Jag hoppas dock att ministern har läst de inlagor

som ambassaderna har kommit med i efterhand – för de var inte tillfrågade innan.

Ministern hänvisade i sitt svar till den pågående analysen. Vi som utifrån ser hur detta hanteras har dock vant oss att vid att det mesta inom biståndet beslutas och styrs av ett fåtal personer, oklart vilka. Ibland bjuder ni in några organisationer till informationsmöten, och det är bra. Känslan är dock att utfasningen av det bilaterala biståndet till nämnda länder redan är beslutad, oavsett hur mycket ministern bedyrar att det pågår en analys.

Jag hoppas dock att jag har fel, för det vore mycket olyckligt om Sverige inte har en fortsatt närvaro också med bistånd i nämnda länder – inte minst utifrån den resultatagenda ministern själv är en stark förespråkare av och eftersom vi kan uppvisa goda resultat i Latinamerika efter många års långsiktigt arbete.

Det återstår några månader tills budgeten ska fastställas, och jag hoppas att ministern tar till sig goda argument utifrån innan den är klar.

Ministern säger själv att Sverige är ett omtyckt land och att det är något som är viktigt att värna också inför framtiden. I Latinamerika har vi funnits länge, och vi har varit en viktig aktör i freds- och försoningsprocesser, för arbete för demokrati och mänskliga rättigheter och inte minst för kvinnors rättigheter. I Irak är fokus på detsamma.

Att ge sig av från länder där varken fred, försoning, demokrati eller mänskliga rättigheter är säkerställda och som dessutom präglas av stor fattigdom för vissa delar av befolkningen är att under arbetet med att nå de goda resultat vi värnar ge upp på halva vägen.

Fru talman! Ministern hänvisar till en tidigare debatt i kammaren om Latinamerika. Jag konstaterar att ministern då uttalade att det svenska engagemanget för Bolivia, Guatemala och Colombia är både historiskt och för framtiden, att vi har en stark politisk närvaro, att vi har bedrivit långsiktigt utvecklingsamarbete och att vi i allt större grad jobbar tillsammans med dessa länder, som också har förändrats. Det är ingen tvekan om att vi där har ett starkt engagemang, säger ministern.

Det är dock svårt att se denna långsiktighet i engagemanget då vi inte får veta vad regeringen tänker ersätta det eventuellt uteblivna stödet med rent konkret. Jag hoppas att ministern kan utveckla det i nästa inlägg.

Hur ska vi säkerställa att MR-försvarare kan fortsätta sitt viktiga arbete i hemländerna utan stöd utifrån? Hur ska vi kunna fortsätta driva på i fredsprocessen om vi inte har en närvaro i landet? Det räcker inte alltid med en ambassad.

Bistånd är också ett smörjmedel för att få vara med och påverka. Här resonerar olika givare olika. Många länder ger ett mindre bistånd, men genom att ge det får man sitta med vid bordet, vilket ger ett inflytande. För Sveriges del verkar ministern vilja att vi i stället ska vara bara i de länder där volymerna av biståndsmedel är tillräckligt stora. Självklart påverkas den politiska närvaron också om man inte längre blir inbjuden att sitta med vid samtal då man inte längre är en givare.

Det är också svårt att se långsiktigheten med tanke på att ministern så sent som 2007 talade om för berörda länder att vi skulle vara kvar i just deras länder.

Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Tack, statsrådet Gunilla Carlsson! Stort tack också till Bodil Ceballos för denna viktiga debatt!

Jag har varit i Guatemala två gånger och i El Salvador. Jag har mycket kontakt med kvinnor och fredsarbetare som jobbar med framför allt mäns våld mot kvinnor. På grund av de långa inbördeskrigen i Colombia, Guatemala, El Salvador och Honduras har våldet ökat i samhället. Många unga män är arbetslösa på grund av massarbetslösheten och bär vapen.

När dessa samhällen ska övergå från att vara militära till att bli civila behövs ett enormt stöd, vilket Sverige har utlovat. Sverige har spelat en betydande roll i fredsprocesser och när det gäller mänskliga rättigheter. Det går inte att svika dessa länder nu. Det vore mycket oseriöst och ansvarslöst av Sverige att dra sig ur dessa länder när freden precis har besannats.

Jag träffade ambassadören i Guatemala City när jag var där för två år sedan. Han menade att under valet gick 75 procent av Sveriges bistånd till demokratiarbete och till att ge kvinnor röstkort så att de kunde rösta. Det gällde framför allt mayakvinnor och andra på landsbygden som inte ens kände till sina mänskliga rättigheter. De behövde få röstkort för att kunna rösta och påverka demokratin.

Vi gör ett jätteviktigt arbete i dessa länder med vårt bistånd. Varför ska vi dra oss ur nu när freden äntligen har besannats, samhällena ska utvecklas och polisen ska få utbildning om hur den ska förebygga till exempel mäns våld mot kvinnor i nära relationer?

Jag vet att den svenska polisen har ett fyraårigt projekt om detta. Jag har till och med blivit kontaktad av dem som jobbar med det. De har sms:at mig och undrat hur de ska få garantier för att kunna jobba med projektet om sexuella trakasserier och mäns våld mot kvinnor.

Det handlar om hela den militära mentaliteten som präglar dessa länder på grund av olika militärkupper och USA:s och omvärldens roll.

Vi måste se till att vi inte ska svika utan berika freden. Det kan vi göra genom att vi har kvar biståndet. Det är väldigt viktigt för Sverige och inte minst för ryktet om att vi berikar andra länder med vår röst och med freden. Därför är det viktigt att se till att freden besannas.

Anf. 24 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Låt mig ändå efter ett antal år som bistandsminister verkligen välkomna den här debatten och säga att det är så roligt. Det var just här jag en gång startade som bistandsminister. Jag sade att vi måste öka det svenska biståndet för att jobba mer med säkerhetssektorsreformer, att vi kanske borde ha större möjligheter att stötta polisen och det juridiska systemet. Nu är vi här, där jag blir anklagad från Vänstern och Miljöpartiet för att jag gör för lite i den delen och riskerar att städa bort saker som vi nu sätter stort värde på.

Det är ett oerhört gott erkännande av vad inte bara civilsamhället gör utan också hur Sverige har skärpt sitt bistånd för demokrati och mänskliga rättigheter, hur vi har samverkat med insatser för fred och säkerhet för att ta tag i de grundläggande orsakerna till att människor fortfarande lever i fattigdom.

Samtidigt är mitt ansvar för en omfattande budget, med hela tiden minskande resurser, givet ambitionshöjningarna, att fundera över var vi kan göra bäst nytta och hur vi kan nå de fattigaste människorna.

Jag vill försvara myndigheten Sida, som nu, när man tittar på var det finns fattigdomsutmaningar kvar i världen, jämför medelinkomstländerna, där vi kanske i snitt för de länderna talar om 15 procent som lever under fattigdomsstrecket, med de klassiska biståndsländerna i sub-Sahara-Afrika, som kanske har 60–70 procent.

Då är det rätt rimligt, tycker jag, att biståndsmyndigheten Sida, som vill rikta sig mot fattiga och förtryckta människor i fattiga länder – för den signalen har de absolut fått – i sitt budgetunderlag, givet begränsade resurser för att kunna ha folk ute i fält också, gör denna scenariobeskrivning till den svenska regeringen och därmed också till riksdagen.

Det är också därför, fru talman, som jag är så glad över att vi har en debatt här. Jag vill definitivt vända mig mot att det är ett fåtal som sitter och diskuterar det svenska biståndet och fattar beslut på oklara grunder. Vi har infört en transparensgaranti. Jag kommer till riksdagens utrikesutskott varenda gång det behövs. Jag är den minister som mest besöker Sida. Jag står ständigt till förfogande för att vara med på intressentmöten och en mängd andra aktiviteter. Senast i veckan satt jag mer än en timme med organisationer som vill berätta för mig på det svenska Utrikesdepartementet vad de gör i dessa delar, just för att väga: Är det för tidigt att börja fasa ut biståndet?

Men jag tror också att vi måste ställa ökade krav på regeringarna i de här länderna. Våldet i samhället har tyvärr inte minskat, trots att man nu kommer ur inbördeskrig. Fortfarande är det så att ursprungsbefolkningar förtrycks, att minoriteter inte har rättigheter och framför allt att våldet mot kvinnor har ökat. Vi måste ställa ökade krav på regeringarna själva, för vi kan inte bara sno pengar från de fattigaste människorna för att göra saker som Peru, Honduras och El Salvador behöver göra själva. Jag håller med Amineh Kakabaveh om detta.

Det är därför som jag har ägnat nästan ett helt år av min arbetstid i en högnivåpanel som FN har haft just åt att prata om våld i samhället, våld i hemmen och våldet mot barnen och att vi måste börja förändra beteenden i hela världen, för att vi inte ska undergräva möjligheterna till utveckling.

Att då hela tiden tro att svenskt bilateralt bistånd i alla länder, i alla tider och i alla situationer är det som ska vara lösningen på problemen tror jag begränsar sikten.

Det är därför, fru talman, jag är så glad över den här debatten. Vi måste fundera över vilka andra vägar vi har. Vi har i det svenska biståndet, under den tid som jag har haft ansvaret, försökt sätta ett ökat fokus på fattigdomsbekämpning och mäta resultat för att kunna upprätthålla biståndets integritet och legitimitet. Jag tror att det är oerhört viktigt.

Därför är det så viktigt, när vi vet att vi har andra, tillkommande saker vid sidan om, att vi kallar dem vid deras rätta namn. Det är därför vi har öppnat upp för en omfattande demokratiserings- och yttrandefrihets-satsning från alliansregeringens sida. Det är därför vi nu lägger mer pengar till svenska civilsamhällesorganisationer och ytterligare stärker möjligheterna för att just jobba med freds- och försoningsprocesser.

Det finns också andra kanaler än att bara jobba med det svenska bilaterala biståndet och närvaron. Men jag tycker att det är ett gott betyg till

svensk utrikes- och säkerhetspolitik att civilsamhällesorganisationerna och också oppositionen vill att Sverige ska vara kvar i de här länderna eftersom vi avsiktligt spelar en mycket stor roll. Jag är mycket glad för det och glad för detta stöd.

Anf. 25 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Jag sade nog inte att det är på oklara grunder, men det är väldigt oklart för oss som inte arbetar på Utrikesdepartementet vem det är som gör vad och när i tid saker och ting kommer. Jag kan påminna ministern om till exempel den biståndspolitiska plattformen, som har varit en segdragen process, där vi har varit mycket kritiska mot brist på transparens etcetera. Det är det jag menar.

Någonstans tycker jag att det låter lite positivt. Vi är överens om att man måste jobba inom säkerhetssektorn, överens om att man måste jobba med mänskliga rättigheter etcetera. Därför är det märkligt att vi, när ministern har fått precis det hon vill, ska dra oss ur till exempel Latinamerika, där just det arbetet är så oerhört viktigt.

Jag har precis som Amineh besökt Guatemala. Jag besökte både Guatemala och Colombia under det senaste året, och Irak och Bolivia står på min resplan för hösten.

I Guatemala träffade jag i huvudsak mayafolk i olika kommuner genom projekt som antingen Green Forum eller Forum Syd arbetar med. En av de mayaeldare som jag träffade på ett av mötena mördades för inte alls länge sedan.

Den samstämmiga önskan från dem jag träffade i Guatemala gällde stöd till att driva rättsprocesser mot staten och rättsligt stöd att försvara sig mot staten mot diverse anklagelser. I många fall handlar processerna om rättmätiga krav på att staten ska genomföra samråd med invånarna innan staten låter till exempel utländska bolag ta deras mark för exploatering. Det är knappast något som vi kan förvänta oss att staten Guatemala kommer att bistå dem med, även om de borde. Men så är det ju inte i Guatemala, och Guatemala har ingen plan- och bygglag av svensk modell som säkerställer samråd.

När det gäller Colombia berättade en MR-advokat att 96–97 procent av de medel som civilsamhällesorganisationerna har att röra sig med kommer från utländska givare. Många gånger är staten också där motpart i målen om kränkningar av mänskliga rättigheter. Även om landet i sig är mer demokratiskt än det var tidigare är situationen mycket skör. Jag upplevde faktiskt en tillbakagång i år i förhållande till förra året, när jag var där. Människor är inte lika optimistiska nu som då.

Staten är självklart inte intresserad av att behöva gottgöra alla dem som har drabbats av konflikt under så många år, om de skulle bli fällda, så staten kommer knappast att bidra till de rättsliga processerna, som ju är en nyckel i försoningsprocessen. Om fler gör som Sverige riskerar försoningsprocessen i Colombia att stanna av.

Jag hörde på ministern att hon menar att andra aktörer kan komma in i stället, och en del av svaret pekar också på det. Det jag skulle vilja veta lite mer konkret är vilka aktörer det är som då kan komma in. Ministern säger att stödet till de svenska organisationerna kommer att ökas, om jag förstod saken rätt. Det tycker jag är mycket positivt, för de svenska organisationerna gör ett oerhört bra arbete.

Men det är också viktigt att ha kontakter med ambassaderna, så att man får den politiska närvaron från svenska statens håll. Många gånger arbetar ju organisationerna mycket nära ambassaderna och den personal som finns där, Sidahandläggare men också övrig personal på ambassaden. Jag tror att det är viktigt att man ser hela sambandet. Det är bra om vi så att säga kan ersätta det som tidigare gick via ambassaderna med organisationerna, men det är bra om ambassaderna och deras arbete får vara kvar.

Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Vi vet att vårt bistånd används mycket för fattigdomsbekämpning. Vi vet också att det har varit inbördeskrig i länderna i Latinamerika. Krig sönder och splittrar, och krig förstör folks mentalitet, samhället och allt. För att kunna säkerställa och vrida tillbaka till det civila, till freden och till demokratin behövs det ett långsiktigt arbete.

Den oro som vi bär på tror jag handlar om osäkerhet. Det finns ingen logisk förklaring och inget tydligt besked om hur länge man vill och hur man vill gå vidare.

Denna oro beskrivs i medierna. Men här får vi inte ett klart besked från ministern om att man vill att det ska ersättas med andra organisationer. Vilka skulle det i så fall kunna vara? Om vi ska ge bistånd men inte låta folk vara på plats måste det göras konsekvensanalyser, och arbetet måste kunna följas upp.

Det man ser på plats är enormt viktigt. Om jag själv inte hade varit i El Salvador och i Guatemala hade jag inte kunnat inse hur viktigt det är att vara på plats och stötta det arbete som ambassaden och olika organisationer gör. Även folket i Guatemala, El Salvador, Honduras och Colombia gör ett gott arbete, men de behöver stöd i detta svåra arbete. Det är så många som blir mördade. Det utövas terror mot arbetarledare, mot fredsmäklare och mot kvinnor. Det är mycket viktigt att följa detta arbete på plats.

Anf. 27 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Jag tror att det handlar bland annat om tidsperspektiven. Hur länge ska vi vara verksamma? I hur stor utsträckning kan vi ha ett tydligt fattigdomsperspektiv och ändå säga att vi vill vara kvar trots att man har tagit sig ur den extrema fattigdomen men att det fortfarande finns kvarvarande samhällsproblem som Sverige tror sig kunna vara med och påverka genom ett bilateralt bistånd? Det innebär att vi tar på oss ett rätt stort ansvar men också att vi ger ett erkännande till de freds- och försoningsprocesser som har varit över tid och där Sverige har varit mycket engagerat.

Att jag inte kan ge ett klart besked i dag beror på att vi har en seriös beredning inom Regeringskansliet. Jag vill inte föregå den.

Vi lyssnar in, och vi försöker svara på frågor. Men jag som ansvarigt statsråd måste göra avdömningar i fråga om myndighetens Sidas förmåga att vara överallt.

Alltjämt har vi en mängd utmaningar i världen. Jag tror att det är mycket viktigt att vi ger Sida arbetsro för att nu kunna bidra till att katalytiskt lyfta den sista miljarden extremt fattiga människor ur fattigdom.

Därför är det rätt rimligt att Sida nu vill ha ytterligare vägledning från regeringen om var man ska lägga sina resurser. Jag gör avdömningar eftersom jag alltid kan hitta människor som väl kan argumentera för svenskt bistånd. Det tycker jag är roligt och bra. Så ska det vara. Men vi kan också vara överens om att Sverige kan och ska inte göra allt överallt. Däremot kan vi jobba med andra. Exempelvis Green Forum kan jobba mycket med Europeiska unionen. Vi har andra möjligheter att politiskt driva och fördjupa detta arbete och få en samstämmig bild som också är europeisk kring hur vi bidrar i till exempel Latinamerika.

Det finns en annan sak som är viktig att ta upp i kammaren, och det är att Sverige har ökat stödet till civilsamhällets organisationer och till de partinära stiftelserna. Här kan det göras ännu mycket mer när det gäller att bygga upp respekten för demokrati. Vi har bidragit till kapacitetsuppbyggnad, och vi har sett till att biståndet i dess dialogform påverkar människor. Men kom ihåg att civilsamhällets organisationer nu är starkt ifrågasatta när de kommer utifrån. Det gäller i Peru och Guatemala. Vi har också haft stora problem med att kanalisera biståndet på detta icke-statliga sätt för att bidra till att exempelvis lyfta fram ursprungsbefolkningarnas rättigheter. Här har svenskt bistånd en förmåga att katalytiskt och organisatoriskt bidra till kapacitetsuppbyggnad men även öka rättighetsperspektiven i dessa länder. Där spelar civilsamhällets organisationer en stor roll. Kan vi hitta andra kanaler?

Allt detta behöver vi titta på nu för att vi ska veta vad vi ska göra långsiktigt. Allt bistånd måste beskrivas också utifrån ett långsiktigt perspektiv. Därför är jag glad för denna debatt. Nu handlar det om en tidsfråga. Är det dags nu eller senare? Och hur mycket resurser ska vi lägga på just dessa frågor när vi fortfarande i inte minst södra Afrika har omfattande fattigdomsproblem som jag anser att myndigheten måste jobba mer med?

Slutligen kan jag säga följande när det gäller plattformen och anklagelser igen om att jag inte finns tillgänglig och att det är dålig transparens när det gäller vem som gör vad och när. Plattformen skulle vara regeringens styrinstrument i just denna typ av frågeställningar och för att ge tydligare vägledning till just Sida. Nu har intresset för denna varit så omfattande att vi har gjort ett omtag och sagt att vi låter den få bli ett ännu större och mer levande dokument. Det är därför som vi kommer att ha ett öppet förfarande. Det är också därför som vi kommer att lägga ut detta så att allmänheten och många av de organisationer som är engagerade i biståndet får möjligheter att påverka. Jag hoppas att vi kan använda kommande veckor och hösten i riksdagen för detta. Men framför allt hoppas jag att det kan vara färdigt till Almedalen så att vi kan fortsätta att diskutera bland annat var, hur och med vem svenskt bistånd ska verka.

Anf. 28 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Det är just det långsiktiga som jag efterlyser. Det är nu som vi börjar kunna skörda frukterna av det bistånd som har pågått under många år och som inte är avslutat. Det som jag reagerar mot är om vi lämnar detta mitt i det viktiga arbetet och slänger in handduken innan vi har kommit i mål. Jag tycker inte att vi redan ska slänga in handduken, utan jag tycker att vi först ska gå i mål.

Vi vet att det till exempel i Guatemala pågår en kampanj från en liten men mycket mäktig grupp människor för att få bort biståndet därför att de vill ha all kontroll själva. De vill inte ha någon som sätter fingret på mänskliga rättigheter etcetera. När till och med utrikesministern kommer hit och betar sig som han gjorde när han var här vet ministern precis vad det handlar om.

För mig handlar detta om att regeringen nu har en möjlighet att ta ett politiskt beslut i frågan om denna utfasning. Ska vi gå i mål, eller ska vi tänka mer på det rent administrativa och vad som är lätt för Sida i detta fall? Det blir mindre administration för Sida om vi har stora volymer och om vi lämnar vissa länder. Men vi har också ett politiskt budskap från Sverige. Jag skulle vilja påstå att mänskliga rättigheter, demokrati och fred är våra honnörsgrenar. Här är vi på väg att gå i mål men lämnar vid målnöret. Jag tycker att det är fel. Vi kan inte göra på det sättet.

På något sätt måste vi se till att Sverige har en fortsatt närvaro. Om det sker via ambassaden, vilket vore mycket bra, eller om man uppmanar civilsamhällets organisationer att jobba mer, även om alla länder inte alltid gillar det, må så vara. Men huvudsaken är att vi är där och att vi bibehåller det goda rykte som Sverige faktiskt har och som jag tror att vi alla är måna om att vi ska fortsätta att ha. Nu börjar folk undra: Vad sjutton är det som händer?

Anf. 29 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Jag tackar Bodil Ceballos för interpellationen, och jag tackar också för engagemanget. Jag tror att vi är lika. Vi blir triggade när vi märker att vi får motstånd.

Just när det svenska biståndet ifrågasätts av makthavare har vi kommit en bit på väg. Då har det varit så modigt och så framgångsrikt som vi vill att det ska vara.

Jag är glad över att vi fick denna debatt eftersom det ibland kommer frågeställningar om hur effektivt det svenska biståndet är, vilka resultat det leder till och vad vi ska göra – var, när och hur.

När det nu också finns önskemål från oppositionen om att en del av biståndet ska användas som just smörjmedel i diplomatiska kontakter för att vi ska vara närvarande i freds- och försoningsprocesser och för att vi ska se till att vi kan jobba även med de svenska ambassaderna och stärka polisen och rättsväsendet, är det signaler som jag ibland tidigare har blivit anklagad för att göra lite för mycket av.

Men det är mycket roligt att se att man har denna förväntan på att det svenska biståndet bidrar till att vi är med och påverkar händelseutvecklingen.

Det kan dock bli en resursfråga, trots allt det administrativa: Vad är huvuduppgiften för det svenska biståndet om vi vill ha ett starkt fattighedsfokus?

För mig kommer bekämpandet av den extrema fattigdomen och fattigdom i alla dess former i världen aldrig att bli en administrativ fråga. Men jag vill säkerställa att vi under vår generation kan bidra till att utrota fattigdomen i världen såsom vi känner den nu. Därför är det oerhört viktigt att göra de riktiga vägvalen. Om vi sedan anser oss ha resurser att ytterligare kämpa mot förtryck och för människors rättigheter, värdighet och frihet ska vi naturligtvis göra det också. Jag hoppas att vi kan göra

både och. Men jag är mycket medveten om att vi ställer höga krav på myndigheten Sida och att den också måste ges möjligheter att planera och fundera för framtiden så att den använder sina resurser rätt. Detta komplicerade och svåra bistånd kräver rätt mycket handläggningsinsatser, och det kräver stark närvaro i fält. Det fördyrar biståndet. Därför är det viktigt att vi har denna debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2012/13:421 om ungdomsarbetslösheten

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Ylva Johansson har frågat mig vilka insatser jag och regeringen avser att vidta för att unga i kontakt med Arbetsförmedlingen ska få individuellt stöd och konkreta kontakter med arbetsgivare i ett tidigt skede av arbetslösheten.

Låt mig börja med att säga att ungdomsarbetslösheten är en av de stora utmaningarna på arbetsmarknaden. Det krävs en mängd olika lösningar, och regeringen har genomfört en hel rad reformer för att motverka ungas utanförskap och sänka trösklarna för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Det är i sammanhanget också viktigt att komma ihåg att ungdomar är en mycket heterogen grupp. Alla individer har inte samma behov av stöd från Arbetsförmedlingen, och de insatser som ungdomar tar del av ska anpassas till ungdomarnas individuella behov.

I förhållande till andra grupper utmärker sig unga genom en hög grad av korta arbetslöshetsperioder. De aktiva arbetsmarknadsinsatserna ska främst riktas till individer som har stort behov av stöd, de som har varit arbetslösa länge och de som riskerar långtidsarbetslöshet. Störst risk att bli långtidsarbetslös har bland annat ungdomar som saknar slutförd gymnasieutbildning och ungdomar som är födda utomlands.

Alla ungdomar får förstärkt förmedlarstöd från första dagen i arbetslöshet. Förutom det kan ungdomar som har särskilda skäl ta del av tidiga programinsatser som praktik och utbildning redan innan inträdet i jobbgarantin. Ungdomar som saknar slutförd gymnasieutbildning kan också redan från dag ett i arbetslöshet ta del av studiemotiverande kurs på folkhögskola. Denna kurs syftar till att motivera ungdomar att återuppta och slutföra gymnasieutbildningen. Det är således redan i dag möjligt för ungdomar att, utifrån individens behov, ta del av aktiva insatser från dag ett i arbetslöshet.

Ungdomars etablering på arbetsmarknaden ska också stödjas av en aktiv matchning mot lediga jobb. I syfte att förbättra matchningen har Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att utveckla sina arbetsgivarkontakter för att stödja personer med en svag förankring på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens återrapportering visar att det målinriktade arbetet med arbetsgivare har lett till att andelen deltagare i jobbgarantin som har haft en arbetsplatsförlagd aktivitet har ökat, vilket har gett fler ungdomar möjlighet att komma i kontakt med arbetslivet.

Regeringen följer ungdomars situation på arbetsmarknaden mycket noga och fortsätter att jobba aktivt med att få fler unga i arbete.

Anf. 31 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Ungdomsarbetslösheten är mycket hög och ett mycket allvarligt samhällsproblem. Vi socialdemokrater har konsekvent kritiserat regeringen ur framför allt tre aspekter när det gäller politiken för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

För det första måste unga få hjälp från Arbetsförmedlingen från första dagen. Arbetslöshet är som betong; den är lös och rörlig i början, men allteftersom tiden går blir den allt svårare att rå på.

För det andra handlar det om att höja undervisningskvaliteten i skolan – att inte ge upp om en enda unge. Det duger inte att andelen unga som lämnar gymnasieskolan eller inte ens påbörjar gymnasieskolan ökar från år till år. Den grupp som inte har genomgått gymnasieskolan har oerhört svårt att komma in på arbetsmarknaden, och regeringens utbildningspolitik leder tyvärr i helt fel riktning. Man måste förändra skolpolitiken men också se till att ge en andra, tredje och fjärde chans samt ett utbildningskontrakt till de ungdomar som inte har den gymnasiegrund de behöver för att ta sig ut på arbetsmarknaden.

För det tredje handlar det om att prioritera insatser för de unga som är eller riskerar att bli arbetslösa, i stället för att lägga väldigt dyra åtgärder på alla ungdomar som redan har jobb. Det ger väldigt liten effekt.

Nu säger arbetsmarknadsministern att unga *ska* få stöd från Arbetsförmedlingen från första dagen. Det är inte första gången vi hör det. Vi har hört det flera gånger från ministern och regeringen, både i talarstolen och på andra ställen. Regeringens problem är dock att det inte ser ut så i verkligheten – Riksrevisionen har nyligen granskat hur stödet för arbetslösa unga ser ut, och det visar sig att ungdomar i allmänhet måste vara arbetslösa i tre till fyra månader innan de får insatser från Arbetsförmedlingen. Det är alltså tvärt emot vad regeringen och arbetsmarknadsministern säger.

Riksrevisionens granskning visar också att det när man undersökte saken var en fjärdedel av de arbetslösa ungdomarna som inte hade sökt något arbete alls under de senaste 30 dagarna under undersökningsperioden. Det visar sig även att arbetsförmedlarna anser att de inte har tid och möjlighet att ge ungdomarna det stöd de behöver, på grund av regeringens regelverk och på grund av för lite tid. Riksrevisionen har riktat ganska allvarlig kritik mot regeringen och Arbetsförmedlingen för detta och menar att regeringen måste se över arbetsmarknadspolitikens regelverk för att säkerställa att ungdomar kan få stöd tidigare samt få ett individuellt utformat stöd.

När vi nu lyssnar på arbetsmarknadsministern låter det dock som att allting redan är gjort och som att man inte vill kännas vid de problem som faktiskt finns i verkligheten. Det föranleder mig, fru talman, att fråga: Har regeringen verkligen koll på effekterna av sin egen politik? Det arbetsmarknadsministern säger om hur det ska vara stämmer ju inte med verkligheten. Det är inte så det fungerar – ungdomar får i allmänhet vänta tre till fyra månader innan de får stöd från Arbetsförmedlingen på något sätt.

Tar regeringen kritiken från Riksrevisionen på allvar, eller tänker regeringen fortsätta att leva i sin egen, fiktiva värld där arbetsmarknadsministerns uttalanden faktiskt går stick i stäv med hur det ser ut i verklig-

heten? Kommer regeringen att göra den översyn av regelverket som Riksrevisionen efterlyser, för att säkerställa att regelverket inte hindrar att ungdomar får tidigt och individanpassat stöd från Arbetsförmedlingen?

Prot. 2012/13:118
7 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 32 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Ylva Johansson är bekymrad över ungdomsarbetslösheten och oroad över att aktiviteten bland ungdomarna hos Arbetsförmedlingen är för låg. Jag håller med Ylva Johansson om att det ska vara hög aktivitet hos Arbetsförmedlingen och att unga ska ha möjlighet att få ett arbete.

Dock finns det en skiljelinje mellan mig och Ylva och mellan hur de respektive partier vi representerar väljer att bemöta dessa oroligheter och utmaningar. Som sagt: Det finns stora skiljelinjer i den svenska politiken.

För framtiden och ett bättre Sverige är det viktigt med fler vägar in på arbetsmarknaden – de ska inte vara svårare och färre, vilket en socialdemokratisk politik innebär. Låt mig börja med att påpeka att vi moderater tillsammans med övriga allianspartier hösten 2012 lade fram en budget som gäller för detta år. Vi lade även fram en vårproposition som gäller för i år.

Budgetarna är var och en viktiga framtidsinvesteringar för just fler jobb. Det är satsningar på infrastruktur, forskning, innovation och förbättrade villkor för landets företagare – där jobben skapas. I denna viktiga fråga, ställd till arbetsmarknadsministern, som berör unga och Arbetsförmedlingen slår Ylva Johansson delvis in öppna dörrar. Många av de synpunkter som framfördes i Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens stöd till unga är delvis tillgodosedda genom olika reformer, vilket även Riksrevisionen lyfte fram vid sitt besök hos arbetsmarknadsutskottet.

I budgeten för 2012 införde regeringen ett nytt arbetssätt för Arbetsförmedlingen som innebär förbättrade arbetsgivarkontakter, högre krav på aktivitet och ett förbättrat bedömningsstöd för att kunna ge tidiga insatser. I denna debatt tycker jag dock att det också är viktigt att komma ihåg andra reformer för att rusta unga och få in dem på arbetsmarknaden. Det har skett en reformering av den svenska skolan för att återupprätta kunskapsskolan, och för att öka företagens benägenhet att anställa unga har socialavgifterna sänkts för personer under 26 år. En allmän visstidsanställning har införts, och restaurangmomsen har sänkts.

Ylva nämner utbildningskontrakt som en quick fix, en snabb lösning.

Under 2012 och 2013 har antalet platser i yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning och inom yrkeshögskolan utökats för att fler arbetslösa ska ges möjlighet att komplettera sin utbildning. Treparsamtalen är ett annat exempel där syftet är att förbättra arbetsmarknaden för bland annat unga.

Det finns fler exempel som vittnar om att arbetsmarknadsminister Hillevi Engström och regeringen tar frågan på största allvar. Ungdomar är en grupp som regeringen ägnar särskilt intresse eftersom de just håller på att etablera sig på arbetsmarknaden. Det gäller även Arbetsförmedlingen och riktlinjer till den i arbetet med unga. Det handlar om såväl handlingsplanen som jobbgarantin för ungdomar, men det gäller även

arbets sökande ungdomar utanför garantiprogrammen. Det arbetas alltså med att få unga in på arbetsmarknaden.

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill tacka för interpellationen och välkomna Ylva Johansson till debatten.

Ungdomsarbetslösheten är en viktig och prioriterad fråga för regeringen. Det är viktigt att vi tittar på hur den ser ut och ser vilka ungdomar som är mest drabbade. Vi har 1,2 miljoner ungdomar som är mellan 15 och 24 år. Nio av tio av dem är i arbete eller studier. Men vi har ett betydande problem med de unga som står utanför. Låt oss konstatera att huvudorsaken till detta är att dessa ungdomar inte har blivit sedda i skolan. De har inte fått hjälp och stöd där, utan de har av olika skäl slutat skolan utan gymnasiebetyg. En del är även avhoppare från grundskolan.

Ylva Johansson tog upp tre olika aspekter där hon kritiserar regeringen. Låt mig bemöta dem en och en. En aspekt av den kritik som hon för fram är att ungdomar inte får hjälp från första dagen. Låt mig vara tydlig. Alla ungdomar ska ha rätt till ett förstärkt förmedlarstöd, och detta ska de få direkt när de kommer till Arbetsförmedlingen. Det har alla ungdomar rätt att få; där har regeringen varit tydlig. Jag är nogga med att följa upp denna fråga vid de återkommande dialoger som såväl jag som våra tjänstemän har med Arbetsförmedlingen. Det är Arbetsförmedlingens uppgift att ge ungdomar stöd och hjälp från första dagen.

Däremot ska inte alla ungdomar vara inne i en insats. Och varför det? Det låter ju bra att de får en insats och en praktik från den första dagen. Det enkla skälet är att en tredjedel av alla ungdomar får arbete på egen hand inom en månad. Varför ska dessa ungdomar vara inne i en praktik, en utbildning eller en rehabilitering när de får jobb på egen hand? Det minskar deras jobbchanser, och det sänker deras ersättningar, om de skulle in på en arbetsmarknadspraktik.

Sju av tio ungdomar får arbete inom fem månader. Men de ungdomar som inte har en godkänd utbildning ska få hjälp och insatser tidigt i sin arbetslöshetsperiod. Detta var en nyhet som kom i budgeten för 2012.

Den andra aspekten i den kritik som Ylva Johansson för fram är kvaliteten i skolan. Låt mig vara tydlig: Detta är ett mycket prioriterat område för regeringen. Det är av detta skäl som utbildningsministern inför så många olika och viktiga reformer. Arbetslösheten kan bäst motas med att man får en godkänd utbildning. Det handlar om satsningar på lärare och på skolan som helhet. Det gäller också förändringar i läroplaner samt att öka kvaliteten, att tidigt följa upp och att – som Ylva Johansson sade – ”inte ge upp om en enda unge”.

Det tredje som Ylva riktar kritik mot är att regeringen inte skulle prioritera dem som riskerar att bli arbetslösa. Tvärtom – det är därför det är viktigt att det blir billigare och enklare för arbetsgivare att anställa just ungdomar som har lite mindre erfarenhet och kanske lite sämre utbildning och som inte direkt är till hundra procent produktiva och arbetsföra.

Detta, det vill säga lägre kostnader för ungdomar, är för övrigt någonting som Socialdemokraterna stöder i de samtal som vi har haft med parterna. Det handlar om de trepartssamtal som nu mynnar ut i förslag i form av yrkesintroduktion, den så kallade jobbpakten. En viktig och avgörande del i detta är just att sänka arbetsgivarnas kostnader. De ska inte

bara halveras, utan man ska helt ta bort arbetsgivarnas sociala avgifter för ungdomsgruppen för att stimulera ungdomar att lättare komma in på arbetsmarknaden och för att sänka trösklarna. I grunden menar alltså Ylva Johansson att det är bra om det blir billigare att anställa ungdomar. Jag begriper inte hur ni håller ihop frågan när ni å ena sidan ska höja skatterna för ungdomar med 16 miljarder, å andra sidan tycker att det är bra att man tar bort hela arbetsgivaravgiften i yrkesintroduktionsavtalen.

Anf. 34 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Verkligheten är regeringens värsta motståndare, tror jag. Nu säger arbetsmarknadsministern återigen att ungdomar ska få stöd från första dagen, men de facto får de inte det. Riksrevisionen visar att de i allmänhet får vänta tre till fyra månader. Riksrevisionen visar att en fjärdedel av de arbetslösa ungdomarna över huvud taget inte har sökt något jobb de senaste 30 dagarna som man har undersökt.

Verkligheten stämmer inte med den bild som arbetsmarknadsministern vill ge. Det kan bero på att arbetsmarknadsministern inte vet hur det ser ut eller på att hennes politik inte fungerar – eller båda delarna.

Detsamma gäller Arbetsförmedlingens möjligheter till kontakter med arbetsgivare. Även här har regeringen sagt, och sagt flera gånger, att detta ska förbättras. Vi har hört det flera gånger från talarstolen. Detta är ett av de områden som Riksrevisionen kritiserar. Det är en viktig del, just för att ungdomar behöver hjälp med arbetsgivarkontakter. Det brukar arbetsmarknadsministern hålla med om. Samtidigt undersökte man saken 2009, och när man nu undersöker saken igen ser man ingen skillnad och ingen förbättring när det gäller Arbetsförmedlingens arbete med arbetsgivarkontakter. Någonstans måste man börja ta in hur verkligheten ser ut.

Arbetsmarknadsministern har rätt i att situationen för ungdomar ser väldigt olika ut. Alla löper inte alls samma risk att bli långtidsarbetslösa – självklart inte. De allra flesta ungdomar har en ganska stark ställning på arbetsmarknaden, och många rycks till attraktiva arbeten redan innan de är klara med utbildningen. Det är alltså inget generellt problem att vara ung.

Det finns dock en grupp som har betydande svårigheter, och det är de som varken arbetar eller studerar. Arbetsförmedlingen visade för ungefär en månad sedan att ca 190 000 unga hör till gruppen som varken arbetar eller studerar. Av den gruppen, enligt Arbetsförmedlingen, var det 77 000 ungdomar som hade varit i den situationen tre år i rad, under hela undersökningsperioden på tre år. Det är 77 000 ungdomar som i praktiken står helt utanför.

Detta är ett jätteallvarligt problem. Det är också ett av de problem som Riksrevisionen tar upp i sin granskning, att Arbetsförmedlingen inte arbetar på ett prioriterat sätt för att kunna nå dessa ungdomar. De löper en allvarlig risk att drabbas av långvarigt utanförskap och långvarig arbetslöshet.

Regeringen har fått kritik till och med från EU-kommissionen, som instämmer i delar av den kritik som jag och Socialdemokraterna har framfört. Kommissionen säger att det vore bättre med skraddarsydda åtgärder för de ungdomar som verkligen behöver det, i stället för generella subventioner för alla ungdomar, som kanske inte behöver det. Detta handlar om de 16 miljarder som regeringen varje år lägger på generellt

sänkta arbetsgivaravgifter för alla ungdomar, oavsett om de har några som helst svårigheter på arbetsmarknaden eller inte.

Vi menar, tillsammans med nästan alla experter och bedömare – tror jag att det är – att pengarna skulle göra mer nytta om de lades på att hjälpa de ungdomar som har svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden och på att säkerställa att de i en yrkesintroduktionsanställning får bra utbildning och handledning.

Det handlar om två helt skilda sätt att närma sig problemet: att se verkligheten så som den ser ut och försöka lösa problemen, eller att svära sig fri och säga att det är på ett sätt som faktiskt inte stämmer med verkligheten. Det är dags att regeringen och arbetsmarknadsministern ser verkligheten i vitögat och är beredda att göra något åt detta för att ungdomar ska få stöd från första dagen.

Anf. 35 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Lite senare i dag, den 7 juni, marscherar Halmstads stolta studenter från Slottsjordsparken till Norre Katts park för att sedan ge sig ut i vuxenlivet. Vissa ungdomar kommer att börja studera till hösten medan andra kommer att söka sig till arbetsmarknaden.

Många ungdomar känner tyvärr oro inför framtiden. Kommer jag att lyckas få ett jobb? Kommer jag att hamna i arbetslöshet?

Ibland använder politiker ungdomar och deras framtidsdrömmar som ett slagträ i debatten. Så är det tyvärr, men det är viktigt att vi politiker inte krossar framtidsdrömmarna för unga som vänder sig till Arbetsförmedlingen och söker arbete. Riksrevisionens rapport visar också att det är väldigt många ungdomar som inte ens använder sig av Arbetsförmedlingen i sitt jobbsökande, utan de använder sig av sina egna kontakter.

Ibland sägs det av oss politiker att en hel generation går förlorad. Det är också ett felaktigt påstående. Många ungdomar får snabbt ett arbete. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar i Sverige är den lägsta i Europa.

För oss moderater är det viktigt att se till att skolan förbereder eleverna för en anställning och sänker trösklarna in på arbetsmarknaden. Det är viktigt att de ungdomar som skriver in sig hos Arbetsförmedlingen får konkreta jobbförslag. Det är någonting som regeringen har arbetat med.

Det individuella stödet från Arbetsförmedlingen går att få från dag ett, och de som bedöms behöva extra insatser ska få det.

Anf. 36 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Ungdomsarbetslösheten är en stor utmaning för Sverige. Socialdemokraterna undrar vilken verklighet regeringen ser framför sig, men egentligen ska man fråga vilken verklighetsbild Socialdemokraterna har. Allt är svart. Alla måste utbilda sig. Alla måste gå i gymnasiet. Alla måste gå vidare till en akademisk utbildning. Man glömmer den grupp studenter som inte vill fortsätta. Man kritiserar regeringen för att den inte har satsat på utbildning, och det är precis det som regeringen och vi i Folkpartiet har hävdats att vi måste göra. Flexibiliteten är jätteviktig. Det måste finnas en mångfald av utbildningar. Alla behöver inte gå i gymnasiet, och alla behöver inte ta en akademisk examen.

Sedan har vi den bild som socialdemokratin, och även Vänstern, har. Det ska vara enhetlighet. Det är lösningen på alla problem som samhället

har. Alla landsting ska ha vårdcentraler som är öppna mellan åtta och sexton, och de ska vara lunchstängda mellan tolv och ett. Det ska inte vara någon flexibilitet. De ska inte vara öppna på morgonen eller på kvällen. Man glömmer att många av de småföretagare som har startat företag kommer i kläm.

Det är likadant när det gäller skolorna. Alla ska tvingas att gå vidare. Man glömmer verkligheten. Många ungdomar vill kanske inte gå vidare. Därför har regeringen satsat på korta utbildningar, lärlingsplatser och praktik på olika arbetsplatser. Regeringen har satsat på flexibilitet och individens förutsättningar att klara av jobbet.

Det är många som är arbetslösa, och vi måste vidta åtgärder. Det har regeringen gjort under den här tiden, inte minst när det gäller arbetsgivaravgifter för unga. Jag förstår inte hur man kan åstadkomma förbättringar genom att fördubbla arbetsgivaravgiften för de unga som ska anställas.

Man pratar hela tiden om utbildning, men med den utbildning som man strävar efter kör man över den grupp som inte orkar gå vidare med studierna. Vilken lösning har man för det? Det får vi inte svar på.

Herr talman! Jag tycker, precis som ministern har sagt här, att vi tar ungdomsarbetslösheten på största allvar. Vi har flexibla lösningar. Regeringen har vidtagit olika åtgärder, och man kommer självfallet att vidta ytterligare åtgärder om det visar sig att det finns brister på vissa områden.

Den lösning som socialdemokratin har innebär att man kör över ungdomarna med dubbla arbetsgivaravgifter och tvingar alla att studera. Man gör inga undantag för de ungdomar som kanske inte har samma förutsättningar som övriga.

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Låt mig reflektera på några av de punkter som Ylva Johansson tar upp. Jag håller nämligen med om att arbetsgivarkontakter och företagskontakter är oerhört väsentliga. Det har Arbetsförmedlingen inte varit så bra på under tidigare år, men vi har kunnat se att man, genom de styrningar som har skett sedan 2010, har förbättrat sig ganska avsevärt även om det inte är tillräckligt bra. Mellan åren 2011 och 2012 ökade arbetsgivarkontakterna med en tredjedel.

Jag är fortfarande inte nöjd, utan jag anser att Arbetsförmedlingen lokalt sett ska hålla koll på det lokala näringslivet, vara dem behjälpliga och ha relationer och kontakter med dem. Det är mycket viktigt.

Ett nytt initiativ är samarbetet med organisationen Företagarna. Arbetsförmedlingen har egna anställda på Företagarnas regionala kontor för att knyta kontakter med företagen och se på deras behov. På så sätt kan man hitta de så kallade dolda jobben. I regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen finns tydliga skrivningar som följs upp vid regelbundna möten om arbetsgivarkontakter.

Dessutom finns det arbetsgivare som är fantastiska. Låt oss inte glömma bort dem, utan låt oss hoppas att vi kan få med fler inte minst nationella företag som har organisationer över hela landet. Jag vill särskilt nämna det samarbete som finns mellan sparbanksrörelsen Swedbank och Arbetsförmedlingen. Genom sparbanksrörelsens företagskontakter har man lyckats få fram flera tusen praktikplatser. Man har nått mycket goda resultat. När man får ut arbetslösa ungdomar på en praktikplats

leder det i allmänhet till ett arbete i det företaget eller någon annanstans. Även Ikea samarbetar mycket bra med Arbetsförmedlingen vid nyetableringar men även generellt.

Vi vill ha fler sådana företag, och i dag har Arbetsförmedlingen avtal med ett trettiotal så kallade nationella kunder, vilket är fantastiskt bra.

När vi tittar på vad vi har gjort för att bekämpa arbetslösheten bland ungdomar vill jag nämna några saker. Det känns som om Ylva Johansson kanske inte riktigt känner till alla olika delar.

En viktig sak är den halverade arbetsgivaravgiften. Där är företagen mycket tydliga med att det har lett till att de har kunnat behålla ungdomar i sina företag och kunnat rekrytera fler.

Vi har infört tidiga insatser från dag ett för alla ungdomar genom ett förstärkt förmedlarstöd, och de ungdomar som riskerar långtidsarbetslöshet ska få insatser tidigare. Vi har gjort satsningar på folkhögskolan, och även de har gett bra resultat. Det handlar om att motivera ungdomar tillbaka till studier eller arbete. Vi har infört ett förstärkt studiebidrag för ungdomar som inte har klarat av skolan. Under vissa förutsättningar får de 6 500 kronor varje månad i bidrag från staten för att slutföra sin utbildning. Vi har infört stöd till näringsverksamhet. Vi har förbättrat möjligheten att få flyttningsbidrag. Vi har satsat på nystartsjobb och förstärkta nystartsjobb. Vi har infört en allmän visstidsanställning som ökar möjligheterna för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Vi har halverat restaurangmomsen, förstärkt ROT och RUT och vi har, som sagt, satsat på arbetsgivarkontakter.

Därutöver tittar regeringen nu på möjligheterna att satsa på yrkesintroduktionen. Ambitionen är att återkomma i budgeten för 2014 med förstärkta stöd till arbetsgivare som anställer ungdomar genom att helt ta bort arbetsgivaravgiften, genom ett förstärkt handledarstöd varje månad och genom utbildningskontrakt som gör att ungdomar får utbildning på arbetsplatsen och en anställning.

Vi har bekymmer med ungdomsarbetslösheten, men vi har också många effektiva verktyg som jag hoppas och tror kommer att förstärka ungdomars möjligheter på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 38 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Nu säger arbetsmarknadsministern att det har blivit så mycket bättre med Arbetsförmedlingens arbetsgivarkontakter. Det är inte vad Riksrevisionen säger. Riksrevisionen säger så här: Av granskningen framgår att brist på tid är ett återkommande problem för arbetsförmedlarna i deras arbete med arbetsgivarkontakter. Den tid som arbetsförmedlarna avsätter för arbetsgivarkontakter har heller inte ökat i jämförelse med Riksrevisionens granskning av jobb- och utvecklingsgarantin från 2009, det vill säga för fyra år sedan.

Det här oroar mig lite. Jag är rädd att de uppgifter som arbetsmarknadsministern har dess värre inte stämmer med verkligheten. Ska vi lita mest på vad arbetsmarknadsministern säger eller på vad Riksrevisionens granskning säger? Det är inte första gången som vi får höra ljusa toner från regeringen och det sedan visar sig att verkligheten är på ett annat sätt.

Ett viktigt besked från arbetsmarknadsministern här är att politiken fungerar bra. Jag tror att hon är ganska ensam om att tycka det. Tvärtom

tror jag att uppfattningen hos svenska folket, hos alla dem som granskar och hos Riksrevisionen är att politiken inte alls fungerar särskilt bra. Annars skulle vi väl inte ha så hög arbetslöshet, en så pass dåligt och allt sämre fungerande arbetsmarknad och en så stor grupp ungdomar som står utanför både arbete och studier? Tre år i rad har 77 000 ungdomar stått utanför arbete och studier. Hur kan man då säga att politiken fungerar bra?

När det gäller arbetsgivaravgiften för unga finns det säkert enskilda arbetsgivare som tycker att detta har varit väldigt bra. Kanske har det varit viktigt på just den enskilda arbetsplatsen. Men den samlade bedömningen på nationell nivå, från IFAU, Riksrevisionen, Finanspolitiska rådet och även från Finansdepartementet, är att detta är en oerhört dyr reform som ger små eller inga effekter på ungdomsarbetslösheten. Det är dags att regeringen byter riktning.

Anf. 39 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Jag tycker att regeringen under de sju år som man har haft makten just har vidtagit åtgärder som är lämpliga för att ungdomsarbetslösheten ska minska. Det är, precis som arbetsmarknadsministern sade, bekymmersamt med så många unga som är utan arbete. Självklart tar vi detta på största allvar, och vi har vidtagit många åtgärder för att komma till rätta med det.

Det man glömmer från oppositionens sida när man vill fördubbla arbetsgivaravgiften för unga – framför allt gäller det Socialdemokraterna, för Miljöpartiet vill inte göra det – är att det inte är ett sätt att hjälpa ungdomar att bli anställda, för det blir svårare för småföretag att kunna anställa ungdomar.

Vi kommer inte att stanna vid detta från regeringens sida, utan vi kommer att fortsätta att satsa på ungdomar och på att minska arbetslösheten. De åtgärder som har vidtagits kommer att kompletteras med ytterligare åtgärder för att åstadkomma förbättringar när det gäller ungdomsarbetslösheten.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Det är bekymmersamt med ungdomsarbetslösheten, och det är viktigt att vi inte missar en enda möjlighet att ge varje ungdom chansen till att komma i arbete eller studier. Av gruppen ungdomar mellan 15 och 24 år – den gruppen är ganska stor och består av 1,2 miljoner ungdomar – är lite fler än 9 av 10 faktiskt i arbete eller studier. Vi ska alltså inte måla tillvaron i alltför dystra färger, för det finns också de ungdomar som nästan ger upp när de tror att var fjärde ungdom är sysslolös.

Jag besökte Rosengård och Herrgården i tisdags. Där är bekymret också att många ungdomar absolut inte vill gå gymnasiet. De har kommit till Sverige ganska sent i tonåren och har nätt och jämnt klarat av grundskolan och har inte intresse för gymnasiet, i alla fall inte just nu. Det är viktigt att vi ger de ungdomarna möjligheter och framtidstro genom att de kan komma ut på arbetsmarknaden. Där tror jag att det spelar en avgörande roll att vi gör det billigare att anställa. Vi kan halvera kostnaderna, moms, i restaurangsektorn och göra andra insatser som stimulerar arbetsgivare att anställa.

På företaget Victoria Park har man anställt sex ungdomar som har levt i utanförskap oerhört länge och som inte har de bästa betygen eller den bästa bakgrunden på det sättet men som vill jobba. För den arbetsgivaren spelar det roll om det är dyrt eller billigt att anställa för att ungdomar ska ges chansen.

Vi måste alltså jobba på flera olika spår med ungdomar. Jag tror att Ylva Johansson och jag är helt överens om att ungdomar är en prioriterad grupp. Sedan har vi olika metoder för att hjälpa dem.

Jag vill tacka kammaren och Ylva Johansson för den här debatten och önska henne och övriga ledamöter en trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:445 om studiemotiverande folkhögskolekurs

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Thomas Strand har frågat mig om jag är beredd att så snart som möjligt ändra regelverket så att det blir möjligt att erbjuda alla arbets sökande i åldersgruppen 16–24 år möjlighet att gå en studiemotiverande folkhögskolekurs.

Thomas Strand ställde samma fråga för ett par veckor sedan, och mitt svar i dag är detsamma som då.

Den studiemotiverande folkhögskolesatsningen är ett viktigt instrument i Arbetsförmedlingens arbete med att motivera arbetslösa utan slutförd gymnasieutbildning att gå tillbaka till studier. Satsningen har uppvisat goda resultat, vilket är mycket glädjande.

Det är viktigt att Arbetsförmedlingens insatser är effektiva och att de leder till de resultat som eftersträvas. Insatserna följs upp och utvärderas kontinuerligt för att relevanta förändringar och förbättringar ska kunna göras. Detta gäller naturligtvis också folkhögskolesatsningen. De uppgifter om söktryck som nyligen har framkommit inkluderas självklart i denna analys. I nuläget kan jag dock inte säga om några ändringar i regelverket kommer att göras för att utöka antalet platser i folkhögskolesatsningen för åldersgruppen 16–24 år.

Anf. 42 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Jag tycker dock inte att jag har fått ett tillfredsställande svar på min fråga den här gången heller. Min fråga är angelägen. Den handlar om alla de unga arbetslösa som vill gå en studiemotiverande folkhögskolekurs men som tyvärr hindras av ett stelbent regelverk.

Regelverket borde ändras så att alla dessa unga arbetslösa så snart som möjligt kan få börja studera. Det är ingen komplicerad förändring. Det krävs ingen utredning. Det handlar enbart om politisk vilja. Jag kan tyvärr konstatera att arbetsmarknadsministern inte vill göra en sådan enkel förändring. Min fråga är: Varför?

Jag tycker att icke-svaret är anmärkningsvärt när vi har så många som runt 25 procent unga arbetslösa. Då behöver vi en rad åtgärder för att

rusta unga människor för olika jobb. Att ändra regelverket är enkelt och skulle snabbt ge 2 000 ungdomar möjlighet till studier.

Vi vet att utbildning är nyckeln till jobb. Vi vet att det förutom en god grundskoleutbildning även krävs en gymnasieutbildning för att man ska klara sig bra på arbetsmarknaden. Vi vet också att unga utan en fullständig grund i gymnasieutbildningen har en mycket utsatt position på arbetsmarknaden.

För många arbetslösa kan tröskeln till studier vara hög. Då behövs särskilda studiemotiverande insatser. En studiemotiverande folkhögskolekurs är en god inkörspport till vidare studier och arbete. Riksdagen har därför beslutat att öka antalet platser på dessa kurser från 4 000 till 8 000.

Tyvärr har regeringen satt upp ett regelverk som är för fyrkantigt. I regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen framgår att till deras två målgrupper, 16–24 år och 25 år och äldre, ska 4 000 platser fördelas till vardera målgruppen. Söktrycket visar nu att den yngre målgruppen överskred taket på 4 000 platser med drygt 2 000 platser. I målgruppen 25 år och äldre var däremot söktrycket bara hälften av de 4 000.

Folkbildningsrådets styrelse har uppmärksammat det och skickat ett brev till arbetsmarknadsministern den 7 maj där de påpekar att uppdelningen av platser inte överensstämmer med behoven och ber därför ministern att ändra regelverket så att Arbetsförmedlingen kan hänvisa fler unga arbetslösa att gå en studiemotiverande folkhögskolekurs. De påpekar att de 8 000 platserna skulle kunna nyttjas oavsett ålder. Om regelverket vore flexibelt skulle ytterligare 2 000 platser snabbt kunna erbjudas den yngre målgruppen, alltså om man fick ta i anspråk de 2 000 lediga platserna inom målgruppen 25 år eller äldre.

Mina frågor till arbetsmarknadsministern kvarstår: Varför vill arbetsmarknadsministern inte göra den ändringen? Vad är egentligen motivet när så många unga står i kö och vill studera? Varför sätter ministern käppar i hjulet för 2 000 unga arbetslösa som vill studera, som inte vill något annat?

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack, Thomas Strand, för att du är positiv till regeringens satsning på folkhögskolekurserna som ska motivera ungdomar att gå tillbaka till arbete eller studier. Denna tremånadersutbildning kom till redan 2010 och syftar till att orientera, repetera och motivera ungdomar att gå tillbaka till arbete eller studier. Under 2012 deltog ungefär 4 300 ungdomar i satsningen. Det var ungdomar som hade haft det tufft i skolan och behövde mycket hjälp och stöd. Vi kan se att resultaten för den ganska svåra målgruppen varit bra. Drygt 22 procent har gått till studier och närmare 20 procent till arbete.

Jag har bland annat besökt folkhögskolan på Skeppsholmen i Stockholm och är imponerad av deras arbete och pedagogik. Det är alltså en viktig satsning som regeringen kommer att fortsätta med. Vi har i regleringsbrev för 2013 avsatt drygt 84 miljoner till satsningar på ungdomar, till att motivera dem att gå tillbaka till skolan. Det är dessutom viktigt att ungdomarna vet att de har möjlighet att få det förstärkta studiestödet på 6 500 kronor i månaden som de, under vissa förutsättningar, får för att slutföra sin gymnasieutbildning.

Folkbildningsrådet har mycket riktigt lämnat en skrivelse till regeringen. Det är en skrivelse som regeringen kommer att behandla och beakta. Jag har inte för avsikt att i kammaren diskutera regeringens inre arbete i beredningsfrågor, men låt mig vara tydlig med att folkhögskolan är viktig. Vi behöver många olika verktyg för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Studier är en sak, praktikinsatser en annan, en tredje är att det ska bli billigare att anställa ungdomar, att vi kan motivera arbetsgivare att släppa in våra ungdomar. Där tror jag att Socialdemokraternas förslag att höja arbetsgivarnas kostnader kraftigt försämrar de ungas möjligheter att få ett arbete. När det blir 16 miljarder dyrare för arbetsgivarna kommer ungdomsjobb att slås ut, färre ungdomar kommer in på arbetsmarknaden och färre kommer att kunna behålla sitt arbete.

Beträffande folkhögskolan är vi helt överens. Det är en viktig satsning, och regeringen kommer att behandla Folkbildningsrådets skrivelse.

Anf. 44 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Ja, vi är överens om att den satsningen är bra, men vi är inte överens om att den inte skulle kunna göras ännu bättre om regelverket snabbt ändrades. Jag får inget svar på frågan varför det ska vara så svårt att säga ja. Det finns 2 000 lediga platser, så låt de ungdomar som vill studera få de platserna. Ska de behöva vänta till hösten när det nya regleringsbrevet kommer? Jag finner det ganska märkligt.

Icke-svaret visar på ett mönster som finns hos den borgerliga regeringen, ett tydligt mönster att man satsar alldeles för lite på utbildningar. Låt mig ge några konkreta exempel. Under de senaste tre åren har antalet högskoleplatser minskat med drygt 16 000, visar nya siffror från riksdagens utredningstjänst. Enligt prognoserna kommer studieplatserna att minska med ytterligare 10 000 fram till 2017. Däremot har söktrycket inte minskat. Enligt nya siffror från Universitets- och högskolerådet för höstterminen 2013 ökar antalet sökande för sjätte året i rad. Totalt är det en ökning med 23 000 sökande jämfört med 2012.

Regeringen har gjort besparingar på gymnasieskolan. 2012 togs 675 miljoner kronor bort, och inför kommande år är beslutet att det ska tas bort ytterligare 1,3 miljarder.

Inom yrkeshögskolan är behoven stora, men regeringen vägrar tillskjuta resurser för att möta behovet, så att fler kan gå en yrkeshögskoleutbildning. Till detta kommer att antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen nästan halverats under den borgerliga regeringens tid.

Lägger vi därtill en vägran att ändra regelverket tycker jag att mönstret är ganska tydligt, nämligen att regeringen bedriver en passiv utbildningspolitik. Det blir en haltande arbetslinje när antalet utbildningsplatser skärs ned över hela linjen.

Studiemotiverande kurser vid folkhögskolor har varit framgångsrika. Det säger också ministern. 41 procent har gått vidare till studier eller arbete, och för vissa folkhögskolor är siffrorna så bra som 65 procent. 70 procent uppger att folkhögskolan har motiverat dem till fortsatta studier. Nu säger folkhögskolorna att de är beredda att ta emot 10 000 ungdomar som kan delta i verksamheten.

I senaste numret av TCO-tidningen fanns ett helt uppslag om gymnasiestudier. Rubriken på artikeln var "Gymnasiestudier bästa bot mot

arbetslöshet”. Där säger Arbetsförmedlingens prognoschef Tord Strannefors: ”Vi behöver prata om hur vi ska aktivera de unga.” Det är det samtalet arbetsmarknadsministern och jag nu för, nämligen hur vi ska aktivera unga till att börja studera. Då är studier vid folkhögskola ett bra alternativ för många ungdomar. Det motiverar dem till vidare studier så att de får en gymnasieexamen och kan gå vidare och få ett arbete.

Därför känns det märkligt att man inte kan göra en sådan enkel ändring när det finns platser lediga i budgeten. Det behövs inte mer pengar. Låt därför unga människor som står och väntar i kön gå dessa utbildningar. Varför ska det vara så svårt att ge det klartecknet?

Anf. 45 HANIF BALI (M):

Herr talman! Jag tänkte bemöta en del av de felaktiga uppgifter som läggs fram av Socialdemokraternas Thomas Strand. Det är ett faktum att platserna på högskolan har minskat, liksom platserna på gymnasieskolan. Jag vet inte i vilket universum du, Thomas Strand, lever – ett där antalet elever och antalet ungdomar är konstant över tid? Vi går mot en utveckling där ungdomarna blir allt färre.

Följande är förhoppningsvis lätt för dig att komma ihåg: År 2020 kommer antalet 20-åringar att vara 20 procent mindre. Att då göra som Socialdemokraterna och vara upprörd över att platserna skärs ned och påstå att det är barockt, bisarrt, det förstår jag inte. Vaddå? Ska vi ha tomma klassrum, lärare som står i tomma klassrum och undervisar? Det är klart att man måste anpassa skolan till hur många som går där. Allt annat är vansinne.

Det andra jag vill ta upp är att vi i Sverige ofta talar om underutbildning. Institutet för social forskning, Sofi, har kommit fram till att vi har ett ännu värre problem, ett som är ännu mer destruktivt, nämligen att vi politiker ljuger. Vi ljuger för alla dessa ungdomar när vi säger att om de bara går en högskoleutbildning så kommer de att få arbete. Det är den största lögnen någonsin berättad av politiker.

Det spelar stor roll vilken utbildning du går, om du pluggar vampyrvetenskap i Växjö, Harry Potter-kunskap, eller för den delen hälsopedagogik, där endast 3 procent hamnar i ett relevant yrke, eller statsvetenskap, där endast 10 procent hamnar i ett arbete som de studerat till. Det är ett jätteproblem och drabbar värst dem utan kontakter på arbetsmarknaden – de som kommer från utanförskapsområden, sliter häcken av sig, får betygen, kommer in på högskolan och sedan upptäcker att vi lurat dem till en utbildning som inte kommer att leda till någonting annat än arbetslöshet. Det är ett av de största sveken inom svensk utbildningspolitik. Och här sitter du och vill ha fler platser med ännu fler och ännu roligare kurser, mer Harry Potter-kunskap. Faktum är att det vi har gjort är att vi har fokuserat högskolans utbildningar. Nu är det fler ingenjörer, jurister, läkare, sjuksköterskor – alla de yrken som ger jobb.

Men det är inte det viktiga för Thomas Strand. Det viktiga är att någon blir en pinne i statistiken, som han senare kan gå omkring och skryta över: Oj, vad många vi har i högskolan! Men det spelar stor roll för ungdomarna uppe på läktaren vilken utbildning det är. Jag skulle verkligen önska att Thomas Strand inte förenklade debatten på detta sätt.

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Låt mig vara tydlig när vi pratar om utbildning. Gymnasieutbildningen är viktig för ungdomar, och vi har 1,2 miljoner ungdomar som är i åldern 15–24 år. Fler än nio av tio går till skolan eller till jobbet. Det går alltså bra för de allra flesta av våra svenska ungdomar. En tredjedel av alla ungdomar får jobb inom en månad. Ungefär åtta av tio får jobb inom fem sex månader.

Utmaningen är framför allt de ungdomar som inte klarat av grundskolan, inte kommit in på ett nationellt program eller kanske hoppat av i årskurs ett på gymnasiet. Där måste vi göra väldigt stora insatser. Många ungdomar vittnar också om att de är så pass skoltrötta att skolan inte är något alternativ just nu. Sedan kan Socialdemokraterna prata om att det ska finnas utbildningskontrakt, att man ska tvinga ungdomar att ta gymnasieexamen, att man ska ha sommarskolor och så vidare. Om det gick! Min erfarenhet, från både egna ungdomar och andras, är att ungdomar liksom vuxna måste känna motivation och vilja att gå till skolan. Det går inte att piska någon att bli högskoleförberedd. Jag tror inte det, även om Socialdemokraterna tycks leva i den världen.

Vi måste helt enkelt jobba med många olika delar när det gäller ungdomarna. En av dem är folkhögskolan, som motiverar till arbete eller studier. Där är vi överens, och det är roligt att Socialdemokraterna lovsprisar initiativet från alliansregeringen och tycker att det är fantastiskt bra. Det gläds jag åt, för man lyckas väldigt bra. Mig veterligt har inte Socialdemokraterna själva lagt fram något förslag om att ha motiverande kurser eller att utöka antalet platser i folkhögskolan. Detta är någonting som regeringen nu kommer att titta på, eftersom vi har fått information om att söktrycket är stort. Detta är viktigt.

Men utbildning är inte den enda lösningen, utan vi måste även se till att arbetsgivare börjar efterfråga ungdomar i större utsträckning. Då måste det bli enklare och billigare att anställa ungdomar. När arbetsgivare hör talas om att det ska bli dubbelt så dyrt att anställa ungdomar kommer benägenheten att minska att anställa dem som är oerfarna och inte har den bästa utbildningen och det finaste cv:t. Ungdomar som redan har jobb som inte är så högkvalificerade riskerar lätt att bytas ut mot personer som för stunden är arbetssökande och arbetslösa.

Det här är ett bekymmersamt område. Jag är långt ifrån nöjd, för vi har ett problem med ungdomsarbetslöshet i Sverige. Däremot är vi näst bäst i hela Europa på att ha så få som möjligt som är arbetslösa länge. Ungdomsarbetslösheten i Sverige kännetecknas i stället av kortare perioder med vikariat och olika lösningar som sedan leder vidare till en fasttare förankring.

I krisens spår är det svagare grupper som drabbas allra värst. Personer med funktionsnedsättning hamnar längre bak i kön. Ungdomar som har brister i sin utbildning skjuts längre bak i jobbkön. Även personer som är födda utanför Sveriges gränser och utanför Europa drabbas hårdare i en kraftig konjunkturedgång. Personer som finns på arbetsmarknaden redan i dag och som är i 30–40-årsåldern riskerar varsel och uppsägningar på grund av den kris som finns framför allt i vår omvärld.

Vi måste fortsätta att bekämpa ungdomsarbetslösheten, men vi måste också vara realistiska och ärliga och inge våra ungdomar hopp. Det går faktiskt bra för de allra flesta. Som Hanif Bali säger minskar ungdoms-

grupperna nu, och det gör att varenda ung person kommer att behövas på den svenska arbetsmarknaden, såväl de med gymnasieutbildning som de med högskoleutbildning, om de har rätt kompetens som efterfrågas från arbetsgivarna. Vi ska vara stolta över våra svenska ungdomar. Det går bra för de allra flesta.

Prot. 2012/13:118

7 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 47 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Ja, vi socialdemokrater och Moderaterna har olika utbildningspolitik. Det skulle vi kunna prata om länge. Kärnfrågan var just nu varför de unga människor som står på kö och vill gå en studiemotiverande folkhögskolekurs inte får det. Jag har ännu inte fått svar.

Jag kan kort säga till Hanif Bali att jag har hört argumentet om minskade kullar förr. Men nu är det så att vi har 23 000 fler som vill studera på högskolan i höst. Ni drar ned på platserna. Söktrycket på högskolan ökar, men ni drar ned. Det går inte ihop.

Vi har en högre ambition. Vi säger det i relation till EU och den deklaration som finns om högre studier. Vi vill att 50 procent av 30–34-åringarna ska ha gått en minst tvåårig eftergymnasial utbildning vid högskola, universitet, yrkesskola eller något annat. Det viktiga är att man satsar på utbildning, och där påstår jag stolt och rakryggad att vi har högre ambitioner än vad den moderatledda regeringen har. Vi satsar på ungdomarna genom en obligatorisk gymnasieskola. Vi vill ha fler platser vid högskola och universitet, fler yrkeshögskoleplatser och fler platser på andra tänkbara utbildningar. Det är oerhört viktigt.

Jag har inte fått svar på min fråga. Jag vet att många ungdomar vill börja läsa och att många folkhögskolor vill hjälpa till. Det handlar bara om att ändra i ett regleringsbrev. Jag har inte fått någon signal om att det är möjligt, vilket jag beklagar. Det är ledsamt att ministern inte kan säga att detta är så pass viktigt att man ska göra en snabb förändring så att dessa 2 000 personer får börja läsa och studera. Det är inkörsporren till vidare studier och arbete.

Anf. 48 HANIF BALI (M):

Herr talman! Thomas Strand gör mig väldigt glad. Socialdemokraterna påminner mig konstant om hur länge sedan det var de satt i regeringsställning. Uppenbarligen har de lite svårt att förstå hur regeringen arbetar. Man kan inte bara ”outa” grejer lite hipp som happ mitt i en interpellationsdebatt. Det finns en ordning och ett internt arbete, som vi fått höra från ministern. Men Thomas Strand vill ha specialbehandling. Just han ska få gå förbi alla de regler vi har kring regeringsarbete. Det vore dock gravt felaktigt av ministern att föregripa det arbete som sker i Regeringskansliet. Det är Thomas Strand ledsen över.

Hur kommer ni att bedriva regeringspolitik? Kommer ni att sitta och hitta på grejer mitt under interpellationsdebatter och svara till höger och vänster? Lite saklighet i debatten, tack! Det är många öppna dörrar som sparkas in. Ministern har redan gjort klart att det sker ett internt arbete där man ser över just de här siffrorna. Kan du inte bara nöja dig med det, Thomas Strand?

Jag vill ta upp en annan fråga om utbildningspolitik. Betygen har inte höjts, trots att platserna har minskat, vilket betyder att de som söker nu är grupper som annars förmodligen inte hade haft tillgång till utbildningar-

na. Utökar man platserna utan att folks betyg har gått upp kommer svagare grupper att komma in. Då får man det problem som ni ställde till med i lärarhögskolan, nämligen att det kommer in individer som fått bara 0,1 på högskoleprovet. Om du bara kryssar i det ena fältet får du högre än 0,1; på den nivån är det resultatet. Det är det er politik leder till. Den undergräver både förtroendet för de högre utbildningarna och kvaliteten på dem. Om vi utökar platserna hipp som happ måste man sitta och lära folk gymnasie matte på högskoleutbildningarna. Lite saklighet, tack, Thomas Strand!

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar för interpellationen och tackar alla debattörer för debatten. Jag har förhoppningsvis gjort det tydligt att vi tycker att folkhögskolorna är ett viktigt komplement i arbetsmarknadspolitiken, att de gör ett bra jobb och att de med sin pedagogik kan möta ungdomar på ett annat och mer positivt sätt, som de här ungdomarna kanske inte har sett i sina tidigare skolupplevelser. Det är en del bland många andra. Vi kommer att behandla detta på ett klokt sätt, som vi gör med alla skrivelser som kommer till Regeringskansliet. Vi kommer att följa folkhögskolans arbete i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Kammaren åtskildes kl. 11.39.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 §
anf. 35 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
5 § Förnyad bordläggning.....	3
6 § Svar på interpellationerna 2012/13:442 och 444 om långsiktig finansiering av kvinno- och tjejjourer	3
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	3
Anf. 2 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	4
Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V)	6
Anf. 4 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	6
Anf. 5 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	7
Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (V)	8
Anf. 7 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	9
Anf. 8 ISMAIL KAMIL (FP).....	10
Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	10
Anf. 10 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	12
Anf. 11 AMINEH KAKABAVEH (V)	12
Anf. 12 ISMAIL KAMIL (FP).....	13
Anf. 13 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	13
7 § Svar på interpellation 2012/13:396 om avräkningar från biståndet.....	14
Anf. 14 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	14
Anf. 15 BODIL CEBALLOS (MP).....	15
Anf. 16 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	16
Anf. 17 BODIL CEBALLOS (MP).....	17
Anf. 18 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	18
Anf. 19 BODIL CEBALLOS (MP).....	19
Anf. 20 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	20
8 § Svar på interpellation 2012/13:397 om utfasning av biståndsländer	20
Anf. 21 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	20
Anf. 22 BODIL CEBALLOS (MP).....	21
Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V)	23
Anf. 24 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	23
Anf. 25 BODIL CEBALLOS (MP).....	25
Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (V)	26
Anf. 27 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	26
Anf. 28 BODIL CEBALLOS (MP).....	27
Anf. 29 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	28
9 § Svar på interpellation 2012/13:421 om ungdomsarbetslösheten	29
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	29
Anf. 31 YLVA JOHANSSON (S).....	30

Anf. 32 JENNY PETERSSON (M)	31
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	32
Anf. 34 YLVA JOHANSSON (S)	33
Anf. 35 JENNY PETERSSON (M)	34
Anf. 36 ISMAIL KAMIL (FP).....	34
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	35
Anf. 38 YLVA JOHANSSON (S)	36
Anf. 39 ISMAIL KAMIL (FP).....	37
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	37
10 § Svar på interpellation 2012/13:445 om studiemotiverande folkhögskolekurs	38
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	38
Anf. 42 THOMAS STRAND (S).....	38
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	39
Anf. 44 THOMAS STRAND (S).....	40
Anf. 45 HANIF BALI (M).....	41
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	41
Anf. 47 THOMAS STRAND (S).....	43
Anf. 48 HANIF BALI (M).....	43
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	44
11 § Kammaren åtskildes kl. 11.39.	44

